

MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

Narva Õigeusu Gümnaasium

**GÜMNAASIUMI AINEVALDKONNA
„KEEL JA KIRJANDUS” AINEKAVA**

Kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja
MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

Narva 2024

Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk gümnaasiumis on kujundada õpilastes keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust mõista keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust ning väärtustada keelt ja kirjandust rahvusliku ning maailmakultuuri osana. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus väljenduses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt. Keele- ja kirjanduspädevus tähendab oskust eri liiki tekste mõista, luua, analüüsida ja kriitiliselt hinnata.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et gümnaasiumi lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) väärtustab keelt ja kirjandust kui (rahvus)kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendajat ning mõtlemis- ja tunnetusvahendit, teadvustab keelt identiteedi osana, väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) toimib keeleteadlikult, väljendub selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normidele vastavalt nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses, märkab ja arvestab keeles toimuvaid muutusi;
- 3) mõistab, analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki tekste ning eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 4) arendab oma loovvõimeid, kirjutab ja esitab eri tüüpi ning eri žanris tekste, kasutab tekstiloomes sobivaid ja asjakohaseid alustekste;
- 5) mõistab keele ja kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuuriväärtust ning tähtsust iseenda arengus;
- 6) väärtustab lugemist, suunab oma lugemust, oskab ise valida kirjandusteoseid jm lugemisvara, arendab lugedes oma tunde-, kogemus- ja mõttemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

Ainevaldkonna õppeained on vene keel, kirjandus ning eesti keel teise keelena. Kohustuslikud kursused õppeainete kaupa on järgmised:

- 1) vene keel – 6 kursust (vene õppekeele klassis):

- „Keel, ühiskond ja kultuur“,
- „Meedia ja mõjutamine“,
- „Tekst ja stiil“,
- „Suuliste tekstide vastuvõtt ja loomine“,
- „Kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine“,
- „Praktiline vene keel“;

- 2) kirjandus – 5 kursust:

- „Pärimus ja kirjandus“,
- „Identiteet ja eesti kirjandus“,
- „Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses I“,
- „Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses II“,
- „Kirjandus ja ühiskond“;

- 3) eesti keel teise keelena – 9 kursust. Lisaks on kooli poolt määratus 6 kohustuslikku valikkursust, seega kokku 15 kursust.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Gümnaasiumi keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tundma õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament. Keeleoskus kõnes ja kirjas on inimese mõtlemis- ja tundevõime kujunemise, intellektuaalse arengu ja sotsialiseerumise alus. Keele- ja kirjanduspädevus aitab õpilasel eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhelda, motiveeritult ja ennastjuhtivalt õppida ning

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

tegutseda. Eesti keele valdamine Eestis on hariduslik vajadus, mis on eduka ja jätkusuutliku õppimise eeldus kõikides õppeainetes. Vene keele valdamise eesmärk vene õppekeele koolis on hoida sidet emakeelse kultuuripärandiga. Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus gümnaasiumis on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitlus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus, kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus. Tekstitoimingud hõlmavad tekstide funktsionaalset lugemist, nende üle arutlemist ja kriitilist hindamist, keeleliste ja stiililiste väljendusvahendite eritlemist ja analüüsi, nende praktilist rakendamist tekstiloomes ning trükitud ja digitaalsete keeleressursside kasutamist. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise (pilt, film, video jm).

Keeleõppes (6 kursust) lõimitakse mitmekülgsed keeleteadmised praktilise keeleoskusega.

Keeleteadmisi täiendavad kursused kajastavad ühiskonna ja kultuuri toimimist, inimestevahelist suhtlemist nii kõnes kui ka kirjas, meediavaldkonna funktsioneerimist ja mõju. Keeleõppes valib õpetaja ühiskondlikult olulised autentsed tekstitüübid ja -liigid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi. Oskust tekste funktsionaalselt lugeda, neid mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse praktilise eesti keele kursustel ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega. Praktilised keelekursused on keskendatud õpilase suhtlus- ja väljenduoskuse arendamisele, eri liiki tekstide loomisele nii suulises kui ka kirjalikus vormis, vajaliku teabe hankimisele ja kasutamisele. Õigekirja- ja õigekeelsusteemasid korratakse kõigi kursuste vältel.

Kirjandusõppes (5 kursust) soodustatakse teksti- ja lugejakeskse lähenemise kaudu õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtte- ja tundemaailma, kujundatakse eetilisi tõekspidamisi ja esteetilisi hoiakuid, pööratakse tähelepanu teksti kui terviku mõistmisele, selle analüüsimisele ja tõlgendamisele, vaadeldakse sõnakunsti poeetikat ja kujundikeele olemust, edendatakse väljenduoskust nii kõnes kui ka kirjas. Teksti- ja lugejakeskset kirjanduskäsitlust täiendab kirjanduslooline lähenemisviis, mis asetab teosed loomisaja ühiskondlik-kultuurilisse konteksti ning avab nende esteetilisi erijooni. Ilukirjandustekstide lugemise ja uurimise eesmärk gümnaasiumis on avardada õpilase elu- ja kultuurikogemust, rikastada tema keeletunnetust, pakkuda inspiratsiooni ning toetada isiksuslikku arengut.

Gümnaasiumi keele- ja kirjanduskursused eesti ja vene õppekeele koolidele taotleavad ühiseid õpitulemusi ja on seotud samase õppesisuga. Kursuste läbimise järjekord määratakse kindlaks kooli õppekavas. Keelekursuste õppesisu võib ka teisiti liigendada ja kursusi paralleelselt õpetada.

Eesti keele kui teise keele õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisade põhimõtetest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest. Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas, sh suutlikkus jätkata õpinguid ja siseneda tööturule. Eesti keeles teise keelena on oluline saavutada gümnaasiumi lõpuks keeleoskustase, mis võimaldab aktiivselt osaleda ühiskonnaelus, eesti keeles õpinguid jätkata ja tööturul edukalt toime tulla, st eakohane C1-keeleoskustase.

1.4. Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamise, läbivate teemade käsitlemise ning õppeainete lõimingu viisid teiste õppeainetega

- **Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatavate üldpädevuste arengu toetamine**

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õppimise kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Üldpädevusi kujundatakse erinevate tekstide lugemise, reflekteerimise ja koostamise kaudu ning selleks on nii mitmesuguseid koostöövorme (nt ühised arutelud, esitlused, rühmatööd, projektid) kui ka individuaalse töö võimalusi (nt uurimistöö koostamine). Üldpädevuste saavutatus kajastub tekstiloomes, esitlustes ning arutlustes. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob soodsa õpikeskkonna ja aluse õpetaja ning õpilaste tulemuslikuks koostööks.

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Nii keele- kui ka kirjandusõpetuses rõhutatakse vaimseid väärtusi: emakeele eripära, arenguloo ja kasutusvaldkondade tundmist, suhtumist kirjandusse kui kunstiloomingusse ning kirjanikusse kui loojasse. Keelt ja kirjandust õpetades kujundatakse õpilase kõlbelisi väärtusi, sotsiaalseid hoiakuid ning tõekspidamisi, suhtumist oma ja teiste rahvaste kirjandussening kultuuripärandisse laiemalt.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Keele- ja kirjandustundides kasutatavas paaris- ning rühmatöös kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust avaldama, kaaslaste ideid tunnustama ja teisi arvestama ning ühiseid seisukohti otsima. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust eetiliselt ja olusid arvestades suhelda nii suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahenditult kui ka internetikeskkonnas.

Enesemääratluspädevus. Tekstide üle arutledes toetatakse õpilase minapildi kujunemist, õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilase isikupära ja andelaad ning avardatakse maailmapilti.

Õpipädevus. Keele- ja kirjandustundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Suhtluspädevus. Keele- ja kirjandustundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust. Õppimise ja õppetekstide kaudu kujundatakse arutlemise, väitlemise ning nüüdisaegse kirjaliku suhtlemise aluseid.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Teabetekstide põhjal arendatakse oskust lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, õpitakse leitud infot analüüsima, sõnalise teabega seostama ning tõlgendama. Vanemates tekstides kasutatud mõõtühikute teisendamise kaudu edendatakse arvutusoskust. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjandus- ja aimateabest. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekste luues, korregeerides ning esitades.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikaist.

Digipädevus. Keelt ja kirjandust õppides kasutatakse digivahendeid ja erinevaid teabeotsingumeetodeid internetis eri liiki tekstide ning audiovisuaalse meedia otsimiseks ja saadud teabe rakendamiseks probleeme lahendades, nende üle arutledes või uut sisu luues, kasutades digikeskkonda sihipäraselt koos teiste teabeallikatega. Koostatakse ja luuakse digitaalseid tekste ning vormistatakse neid digivahenditega, mõistetakse intellektuaalse omandi kaitse vajadust ja järgitakse autoriõigusi, sh teksti digitaalsel kujul säilitamist. Isikuandmeid sisaldavaid tekste koostades ning digikeskkonnas suheldes pööratakse tähelepanu interneti turvalisusele ja igapäevaelu väärtuspõhimõtete arvestamisele.

- **Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete lõimingu rakendamise viisid teiste õppeainetega**

Võõrkeeled. Maailmakirjanduse autorite ja teostega tutvumine võib äratada huvi võõrkeelte õppimise vastu; õpitavas võõrkeeles kirjutatud teoste lugemine ja arutamine võib teadlikul suunamisel äratada huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ja kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika. Õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti/vene kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse arendamist.

Loodusained. Loodustekstid eesti/vene keele õppekirjanduses ja ilukirjanduses aitavad kaasa looduse tundmaõppimisele ning väärtustamisele. Loodusluule lugemine ja esitamine, sellega seotud esteetilis-emotsionaalsed elamused, samuti kirjandusteose looduskirjelduse kui kunstilise kujundi analüüs, selle tähenduse mõistmine teose kontekstis ergastab tähelepanu looduse ilule ning väärtustab loodust kui esteetiliste elamuste allikat. Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainetes kinnistatakse kohanime ning

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine
loodusnähtuste ja -objektide nimetuste õigekirja.

Sotsiaalsed. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandusõpetus suunab õpilasi seostama erinevate ajastute teoste probleeme tänapäevaelu ja inimestega. Keeletundides kinnistatakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute ning ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme. Erinevate tekstidega töötades ning arutluste ja väitluste kaudu arendatakse arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskust.

Kunstiained. Kirjandusteoste illustratsioonide analüüs toetab kujutava kunsti spetsiifika ja väljendusvahendite mõistmist. Kirjandusteoste käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning eri muusikavoolude eripärast ja seostest ajastu kunstisünnitustega. Keeleõppes õpitakse nägema reklaami visuaalseid ja auditiivseid komponente.

Kehaline kasvatus. Loovtegevuste kaudu kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut, väitlustes propageeritakse tervislikke eluviise ning dramatiseeringutes ja rollimängudes kogetakse erinevaid olukordi. Sportlaste elulugude kaudu puututakse kokku üldinimlike kõlbeliste väärtuste, sotsiaalsete hoiakute ja tõekspidamistega.

- **Läbivate teemade käsitlemine keele ja kirjanduse valdkonna õppeainetes**

Ainevaldkonna õppeainete eesmärgiseadet, õpitulemusi ning õppesisu kavandades peetakse õppekava läbivaid teemasid silmas olenevalt õppeaine spetsiifikast ja seostest ühe või teise läbiva teemaga.

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Erinevate õppetegevuste kaudu suunatakse õpilasi väärtustama elukestvat õpet kui elustiili ning mõtestama karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt ettevõtte külastusi, õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud ameteid, erialasid ja edasiõppimisvõimalusi. Õppetegevus võimaldab õpilasel süvendada teadmisi hariduse ja töömaailma vahelistest seostest. Arendatakse iseseisva õppimise oskust ja vastutusvõimet ning oskust iseseisvalt leida ja analüüsida oma arengu vajadustest tulenevat infot edasiõppimise võimaluste kohta ja koostada karjääriplaan. Erinevad õppetegevused, sh õpilaste iseseisvad tööd, võimaldavad õpilasel seostada huvisid ja võimeid ainealaste teadmiste ja oskustega ning mõista, et hovid ja harrastused hoiavad elu ja karjääri tasakaalus. Rollimängude ja erinevate tekstide käsitlemise, arutelude ning loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õpe võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huve ja võimeid, nii ainealaseid kui ka üldoskusi ja teadmisi, sh oskust koostada õpingutele ja tulevikus tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente.

Keskkond ja jätkusuutlik areng ning tervis ja ohutus. Ainevaldkonna õppeainete kaudu taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eri liiki tekstide käsitlemise kaudu hakkavad õpilased märkama ühiskonnas probleeme ja otsima neile lahendusi.

Väärtused ja kõlblus ning kultuuriline identiteet. Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi tekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades kujundatakse õpilaste kõlbelisi omadusi, väärtusnorme ja hoiakuid. Oma keele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ning rahvast, teiste rahvaste tekstide toel kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, ent ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabekeskond ja meediakasutus. Oskusi kasutada teabekeskonna vahendeid kujundatakse praktilises tegevuses, mis hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ning kasutamist nii õppeteemakohaste teadmiste suurendamiseks kui ka tekstiloomes.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse infoühiskonna võimalusi, õpilasi suunatakse otsima alternatiivseid lahendusi.

1.5. Õppe kavandamine ja korraldamine

Valdkondlikku õppetegevust kavandades ja korraldades:

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, gümnaasiumi sihiseadest, gümnaasiumi lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- 3) toetatakse lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
- 4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
- 5) arvestatakse õpilaste individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- 6) taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja inimsuhetega, seostatakse õpitavat igapäevaelu, jätkuõpingute ja tulevase tööeluga;
- 8) loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
- 9) kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;
- 10) kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- 11) arendatakse eri liigis ning žanris ilukirjandustekstide, sh tervikteoste avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamise- ja mõistmisoskust, ilukirjandusliku poeetika tundmist;
- 12) tegeldakse tekstilooma ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi.

Õppesisu käsitlemisel ja õppetegevuse kavandamisel teeb aineõpetaja koostöös õpilastega valiku arvestusega, et üld- ja valdkonnapädevused ning kursuste õpitulemused oleksid saavutatavad. Keele- ja kirjandusõpetuses tuleb vältida ühekülgeid õppemeetodeid, vajalikud on nii teadmist, mõistmist, rakendamist, analüüsi, hindamist kui ka loomist toetavad õppetegevused ja -ülesanded.

1.6. Hindamine

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja enastjuhtiva õppija kujundamiseks. Hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavusesainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega. Hoiakute hindamisel (nt mõistab, kujundab, tähtsustab, väärtustab) antakse õpilasele suunavaid ja toetavaid sõnalisi hinnanguid.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Hinnatakse nii õppeprotsessi vältel, õppeteema lõppedes kui ka kursuse lõpus. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid. Kokkuvõtva hindamise kõrval rakendatakse õppeprotsessi käigus kujundavat hindamist, kus õpilasele antakse suulist ja kirjalikku sõnalist tagasisidet tema ainealaste tulemuste, tugevate külgede ja puuduste kohta ning innustatakse ja suunatakse teda edasisel õppimisel. Õpilane kaasatakse hindamisprotsessi, et ta saaks analüüsida oma õpitegevust ja tagasisidestada kaasõpilaste sooritusi.

Eesti ja vene keele õppimisel gümnaasiumiastmes hinnatakse õpilase

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust, s.o väljendusoskust,
- 2) eri liiki tekstide, sealhulgas teadus-, meedia- ja tarbetekstide vastuvõttu, s.o analüüsi, mõistmist ja kriitilist hindamist,
- 3) eri tüüpi ja liiki tekstide loomist, sh arutlevat tekstikirjutust,

4) keeleteadmisi, sealhulgas oskust teha sobivaid ja põhjendatud keelevelikuid enda loodud tekstides.

Kirjanduse õppimisel hinnatakse

- 1) tervikteoste ja tekstikatkendite lugemist ning esitamist,
- 2) kirjandustekstide analüüsi, tõlgendamist ja mõistmist,
- 3) ilukirjandusliku keelekasutuse eripära mõistmist ja valdamist,
- 4) kirjandusteadmisi, sh kirjandusmõistete kasutamist ja kirjandusloolise konteksti tundmist.

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpitulemuste kontrolli ja hindamise vormid peavad olema mitmekesised. Need peavad hõlmama suulisi ja kirjalikke tegevusi, ühe- ja mitmeotstarbelisi sooritusi, nagu individuaalsed, paaris- ja rühmatööd, rakenduslikud testid ja harjutused, ainealased kontrolltööd, analüüsi- ja tõlgendusülesanded, lugemispäeviku pidamine ja õpimapi koostamine. Hindamiseks sobivad veel mitmesugused oskusi edendavad sooritusülesanded, nagu avalik esinemine, luule-, proosa- ja draamateksti esitamine, eri žanris tekstide kirjutamine (kõne, arvamus, päevik, arvustus jm), arutleva kirjandi (essee) kirjutamine, uurimusliku teksti kirjutamine, projekti koostamine ja elluviimine, multimodaalse ettekande loomine ja esitlemine. Lugemiskontrollile, mis piirdub sisu meenutavate faktiküsimustega, tuleb eelistada arutlusele suunavaid analüüsi- ja tõlgendusküsimusi, mõttevahetust teksti väärtuste ja sõnumi üle.

Kirjanduse hindamisel (nt loovtöodes ja tekstitõlgendustes) pole alati võimalik täpselt määratleda teadmiste ja oskuste standardit, mistõttu hindamise skaala on siin võrdlemisi paindlik. Hinnates õpilaste omaloomingulisi töid, võib tunnustada idee ja teostuse originaalsust, iseseisvust, üldistavust või muud vaatenurka. Kirjaliku arutluse (essee) puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohtade veenvust, argumentide ja näidete seostatust, teksti ülesehitust, konteksti sobivat lausestust ja sõnastust, õigekirja ja vormistust. Kõikides kirjalikes töodes parandab aineõpetaja keelevead, kuid arvestab hindamisel soorituse väärtusi vastavalt ülesande eesmärgile ja kokkulepitud hindamiskriteeriumidele.

Eesti keele kui teise keele õppeaines hinnatakse saavutatud õpitulemusi, mis põhinevad Euroopa keeleõppe raamdokumendi vastavatel kirjeldustel. Eesti keele kui teise keele õppes käsitletakse keelevigu õppimise loomuliku osana ning neid parandatakse ja arvestatakse hindamisel vastavalt õppetegevuse eesmärgile.

1.7. Õppekeskkond

Kool koostöös aineõpetajatega korraldab keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpet:

- 1) viisil, kus luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu;
- 2) ruumis, kus saab kasutada digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, et arendada info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- 3) ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks inventari ümber paigutada (nt rühmatööd, õppemängud, draamaõppe ülesanded);
- 4) väljaspool kooliruumi, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (nt projekt-, õues- ja reisiõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja -nädalad); konkreetselt kavandavad aineõpetajad õppeperioodi alguses õppeprotsessi planeerimisel, kuidas nad väljaspool kooliruumi õppimist toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme ja -tegevusi rakendavad.

Pädevuste peamiste komponentide – teadmiste, oskuste ja hoiakute kujundamisel on kande roll õpetajal, kes loob sobiva õppekeskkonna ja toetab väärtuskasvatust, ning koolil, kus normide, väärtuste, rituaalide, sümbolite ja lugude kaudu edendatakse omanäolist koolikultuuri.

2. Vene keel

2.1. Õppeaine kirjeldus

Vene keele kui emakeele valdamine kõnes ja kirjas on isiksuse mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Vene keele õppimise kaudu kujundatakse õpilase identiteeti, samuti tema väärtushinnanguid ja -hoiakuid. Õpilane mõistab ja väärtustab kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, keele kaudu ka eesti ja vene kultuuri eripärasid ning kokkupuutepunkte.

Gümnaasiumiõpingute jooksul kujuneb oskus kasutada korrektset keelt oma eesmärkide saavutamiseks erinevates suhtlusolukordades, arvestades kujunenud suhtlusnorme ja keelekasutustavasid. Teoreetilised teadmised vene keelest ja keele praktiline valdamine aitavad saada tänapäeva ühiskonna tegusaks liikmeks.

Eri keele- ja teabeallikate kasutamisoskus võimaldab õpilasel toime tulla erinevates eluvaldkondades ja -situatsioonides. Töö tekstidega on aluseks oskusele neid mõista, analüüsida, kriitiliselt hinnata ning luua eri tüüpi ja liiki tekste. Teoreetilised teadmised on keele praktilise valdamise aluspõhi, seepärast sisaldab gümnaasiumi ainekava kolme tüüpi õppematerjali: teadmised keelest ning praktiline keele- ja suhtlusoskus.

Vene keele emakeelena kursustega püütakse anda õpilastele baasteadmistega võrdses mahus praktilisi oskusi. Gümnaasiumilõpetaja peab valdama tänapäeva keeleteadust, uut tehnoloogiat ja uusi tööviise. Praktilised kursused eeldavad õpitud teoreetiliste teadmiste rakendamist. Gümnaasiumis läbitakse vene keeles kuus kohustuslikku kursust: „Keel, ühiskond ja kultuur“, „Meedia ja mõjutamine“, „Tekst ja stiil“, „Suulise teksti vastuvõtt ja loomine“, „Kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine“ ja „Praktiline vene keel“.

Kursuse „**Keel, ühiskond ja kultuur**“ õppesisus rõhutatakse keele rolli tänapäeva ühiskonnas, teadvustatakse keele ja kultuuri seoseid, aga ka vene keele eripära võrreldes teiste keeltega. Kursus annab võimaluse mõista keele arengut ajas ning selle staatust ja seisundit tänapäeval. Tähelepanu pööratakse keele varieerumisele ja erinevatele keelekihtidele sotsiaalsetes praktikates. Kursus arendab õpilase kriitilist ja loomingulist mõtlemist, keeletunnetust ja -teadlikkust.

Kursusel „**Meedia ja mõjutamine**“ keskendutakse infoühiskonnast arusaamisele, arendatakse eri liiki tekstide mõistmise, fakti ja arvamuse eristamise oskust. Tähtis on osata hankida eri allikatest teavet, analüüsida verbaalset teksti nii visuaalses kui ka audiovisuaalses keskkonnas ja tunda ära meedia mõjutamisvõtted. Samas arendatakse ka oskust kujundada ja väljendada oma arvamusi ja hoiakuid.

Kursuse „**Tekst ja stiil**“ kaudu saavad õpilased teoreetilisi teadmisi teksti struktuurist ning mitmesugustes suhtlusolukorras kasutatavate eri tüüpi tekstide loomisest, mõistmisest ja hindamisest. Kursuses vaadeldakse süvendatult teksti keele ja stiili küsimusi. Käsitletakse erinevate tekstiliikide keele- ja stiilierinevusi, vaadeldakse sõnavara stiilikihistusi ja tähendusnüansse ning kirjutamise komponente ja nõudeid eri tekstiliikide keelele. Õpitulemustes taotletakse, et õpilane kasutab alustekste, tõlgendab neid, analüüsib keeleliselt ja stilistiliselt, refereerib, tsiteerib ja viitab. Õppesisus tegeldakse mitmesuguste keelekasutusvaldkondadega, analüüsitakse eri liiki tekstide sisu, eesmärke, kasutuskonteksti, ülesehitust, sõnavara ning stiili. Õpilane koostab ise eri liiki tekste (sh tarbe-, meedia- jateadustekste), kasutab sobivaid väljendusvahendeid ning teeb mõttekaid keele- ja stiilivalikuid. Järgmised kolm vene keele praktilist kursust täiendavad suulise ja kirjaliku teksti mõistmise ja loomise oskusi. Kursus „**Suulise teksti vastuvõtt ja loomine**“ aitab edukalt sotsialiseeruda erinevates situatsioonides, laiendab õpilase silmaringi, arendab keeleoskust erinevates suhtlusolukordades ja -tingimustes. Kursuse jooksul õpitakse tundma suulise kommunikatsiooni eripära, erinevaid suhtlusviise, tegeldakse suuliste tekstide vastuvõtu, kriitilise hindamise ja mõistmisega. Keskendutakse suuliste tekstide (kõne) loomisele lähtuvalt suhtluseesmärgist, edendamaks õpilase sotsiaalset pädevust ja suhtlemisoskust.

Kursuse „**Kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine**“ raames antakse õpilasele võimalus analüüsida ja mõista eri liiki tekste, leida vajalikku infot ning kasutada seda argumenteerimisel ja oma arvamuse sõnastamisel. Suur roll on intellektuaalse omandi tähtsustamisel ja autoriõiguste järgimisel.

Õpitulemustega eeldatakse, et õpilane koostab eri liiki tekste, väljendab end eri vormides ja stiilides täpselt, asjakohaselt ja väljendusrikkalt, rakendades õigekeelsusalaseid teadmisi ja oskusi ning tänapäeva vene keele leksikaalseid norme. Kursuse õppesisu õpetab mõistma ja koostama eri tüüpi ja eri liiki kirjalikke tekste, arendab oskust analüüsida tekstide sisu ja ülesehitust, hinnata neid kriitiliselt, sh ära tunda valeinfot, koostada etapiviisilise kirjutamisprotsessi käigus ise eri liiki tekste, kasutades neile iseloomulikke väljendusvahendeid ja järgides üldisi õigekeelsusnorme. Õppesisu fookuses on meedia- ja tarbetekstid, mida õpilane elulistest situatsioonides kõige sagedamini kohtub.

Kursuse „**Praktiline vene keel**“ kaudu edendatakse üldist kirjakuultuuri, korratakse, parandatakse ja kinnistatakse õigekeelsus- ja kirjakeeleoskust, sealhulgas ortograafiat ja interpunktsiooni. Kursuse õppesisus pööratakse tähelepanu õigekeelsuse praktikatele, ortograafia ja interpunktsiooni kordamisele ning sõnavara rikastamisele. Harjutatakse vajaliku ortograafia- ja interpunktsiooniteabe saamiseks kasutama sõnastikke, raamatukogu katalooge ning interneti. Praktiline vene keele oskus tähendab kirjakeele valdamist, seepärast edendatakse tekstide vastuvõtu ja loomise oskusi. Oluline on leida suhtlusolukorrale sobiv ja vestluspartnerit arvestav toon ja stiil, osata suhtlust või teemat alustada, arendada ja tõrjuda. Tähtis on eristada meediakanalites faktiinfot ja arvamust, olla valmis esitama täpsustavaid küsimusi ja vastuväiteid. Kuulamisoskuse arendamise eesmärk on mõista suhtlussituatsiooni ja vestluspartnerit.

2.2. Gümnaasiumi lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) mõistab vene keele kui emakeele rolli individuaalse identiteedi kujundamisel, lähtudes funktsionaalsetest, eetilistest ja esteetilisest kaalutlustest;
- 2) väljendab ennast nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normide järgi, kasutab keeleallikaid;
- 3) analüüsib ja hindab kriitiliselt erinevaid tekste ning tunneb tekstide mõjutusvahendeid, kasutab sihipäraselt ja eetiliselt teabeallikaid;
- 4) teab tekstide ülesehituse põhimõtteid ja iseärasusi, loob ning analüüsib eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 5) mõistab keele tähendust ühiskonnas, tajub keele ajaloolist kujunemist, väärtustab keeleoskust;
- 6) arendab lugedes oma keeleoskust.

2.3. Kursuste õpitulemused ja nende saavutamist toetav õppesisu, sealhulgas praktilised tööd ja kodukohaga seotud näited

I kursus „Keel, ühiskond ja kultuur“

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) väärtustab vene keelt, tunneb selle eripära, teab vene kirjakeele kujunemislugu;
- 2) analüüsib keele rolli, funktsioone ja tähendust ühiskonnas ning suhtluses;
- 3) märkab ja analüüsib vene keele muutuste olemust ja arendamise peamisi suundi;
- 4) jälgib suulise ja kirjaliku keele norme ning etiketti;
- 5) teadvustab allkeelte ja keele varieerumise olemust;
- 6) kasutab eesmärgistatult eri keeleallikaid ja teabekeskkondi.

Õppesisu

Keel ja ühiskond, keel ja isiksus. Emakeel ja identiteet. Riigikeel. Võõrkeel. Keele ja mõtlemise seos. Keelekasutuse valdkonnad ning sotsiaalsete rühmade erikeeled. Keelekasutuse ealised ja soolised erinevused. Verbaalsed ja mitteverbaalsed suhtlusvahendid. Keele funktsioonid. Keel kui vaimsete väärtuste väljendaja ning kultuuri kandja. Keel kui märgisüsteem. Maailma keeled. Keelkonnad ja keelerühmad. Rahvuskeel. Elav ja surnud keel. Loomulikud ja tehiskeeled. Euroopa Liidu ja ÜRO

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine
töökeeled. Keelte teke ja kujunemine. Kirja tekkimine. Tähestik. Slaavi kiri. Kirill ja Mefodi kui slaavi tähestiku loojad. Keel ja kõne. Suuline ja kirjalik kõne. Sõnaraamatute, entsüklopeediate, meedia- ja tarbetekstide keel. Keelte ja kultuuride vastastikused mõjud. Vene keel Eestis. Muutused tänapäeva vene keeles.

II kursus „Meedia ja mõjutamine“

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) tunneb tänapäevast teabekeskkonda ja selle arengut kujundavaid protsesse, selgitab kommunikatsiooni olemust ja toimumise tingimusi;
- 2) leiab meediateksti argumentid ja põhilised mõjutamisvõtted, selgitab teksti autori eesmäärke ning motive;
- 3) eristab fakti arvamusest ja usaldusväärset infot küsitavast, kontrollib infoühiku sisu tõesust, sealhulgas tõlgitud info tähendusvälja muutumist;
- 4) analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel;
- 5) tunneb meediakanaleid, analüüsib nende erijooni, iseloomustab erinevaid meediažanre;
- 6) analüüsib vahetu ja vahendatud kommunikatsiooni erinevusi ja osalejate taotlusi;
- 7) hindab kriitiliselt meediamanipulatsioone, tunneb ära propaganda, libauudised ja müüdi loome;
- 8) väljendab oma seisukohta loetu, kuuldu ja nähtu kohta ning valib selleks sobivad keelevahendid;
- 9) analüüsib kriitiliselt oma meediakäitumist, sh sotsiaalmeedias, ja kohandab seda vastavalt olukorrale;
- 10) leiab viiteid ja vihjeid teistele tekstidele, tõlgendab teksti, eristab privaatset ja avalikku informatsiooni.

Õppesisu

Kommunikatsioon, kommunikatsioonimudel, kommunikatsiooni toimumise tingimused. Infoühiskond, selle iseloomulikud jooned. Meediaetika. Meedia kui diskursuse kujundaja. Eri tüüpi meediatekstide vastuvõtu eripära. Verbaalse teksti taju heli ja pildi kontekstis. Meediatekstide usaldusväärsus. Verbaalne ja visuaalne mõjutamine. Tunde- ja faktipõhised argumentid. Keeleline manipulatsioon. Autoripositsioon, infoallikad ja nende usaldusväärsus. Kriitiline ja teadlik lugemine. Fakti ja arvamuse eristamine. Sotsiaalsete tunnuste ja müütide konstrueerimine meediatekstis. Reklaam (kommertsreklaam, poliitreklaam, sotsiaalreklaam). Reklaami sihtrühmad ja kanalid. Reklaam mainekujundusvahendina. Erandlik keelekasutus, tähelepanu äratamise võtted. Reklaami varjatud sõnum. Reklaam ja seadused. Olulisemad meediažanrid: uudis, reportaaž, intervjuu, arvamus, arvustus. Kvaliteet- ja meelelahutusajakirjanduse erinevused. Lühielevaade meedia ajaloost. Meediakanalid: raadio, televisioon, uudiste portaalid, sotsiaalsõrgustikud. Muutused uue meedia ajastul, sotsiaalmeedia. Meediatekstide kriitiline ja teadlik lugemine.

III kursus „Tekst ja stiil“

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) analüüsib ja võrdleb erinevaid keelekasutuse valdkondi ning eesmäärke;
- 2) arvestab suhtlemisel partneriga, argumenteerib oma seisukohti, esitab näiteid;
- 3) väljendab oma mõtteid ja tundeid, arvestab suhtlussituatsiooni ja -eesmärgi, järgib stiili- ja etiketinorme;
- 4) arvestab ja analüüsib tekstide stiiliomadusi, eristab stiililt erinevaid tekste nende keeletunnuste alusel;
- 5) tunneb tekstis ära keelelise mõjutamise viise ja vahendeid, hindab teabetekstidest leitud teavet kriitiliselt, kasutab seda sihipäraselt;
- 6) analüüsib teksti eesmärgi, sisu, kasutuskonteksti, ülesehitust, grammatikat, sõnavara ja stiili;
- 7) korrigeerib ja redigeerib oma teksti, kasutab otstarbekalt keeleallikaid ja teabekeskkondi, teeb teadlikke keelevalikuid;
- 8) loob alustekstide põhjal uusi tekste, refereerib ja tsiteerib ning kasutab viitamissüsteeme, väldib plagiaati;

9) rakendab omandatud sõnavara kõnes ja kirjalikus tekstiloomes.

Õppesisu

Stiil ja stilistika. Keele erinevad kasutusvaldkonnad: argi-, ilukirjandus-, teadus- ja tarbekeel. Stiilivärving ja -viga. Keele eri kasutusvaldkondade tüüpilised stiilivahetused. Teksti kommunikatiivne funktsioon. Suhtlussituatsioon. Keeleline mõjutamine. Suhtlemine internetis. Individuaalne stiil. Funktsionaalstiilid. Tekstide kasutusvaldkonnad. Tarbetekstid, nende keelelised erijooned. Teadustekstid, nende keelelised erijooned. Publiksistivatekstid, nende keelelised erijooned. Kõnekeel ja selle keelelised erijooned. Ilukirjandustekstid ja nende väljendusvahendid. Tekstide võrdlev ja kriitiline analüüs: eesmärgid, kasutuskontekst, grammatilised erijooned, sõnavara, stiil. Keelevalikud veebisuhtluses. Teksti vormilised ja keelelised tunnused. Teksti sidusus. Leksikaalsed ja grammatilised sidususvahendid. Teksti sisu terviklikkus. Uurimistöö. Uurimiseesmärgi sõnastamine, uurimismaterjali kirjeldamine ja usaldusväärsus. Uurimuse struktuur. Allikate refereerimine ja tsiteerimine. Lause- ja lõiguviited, viitekirje. Võrdlemine, analüüsimine, üldistamine ja järeldamine uurimistöös. Mitteverbaalsed teabeedastusvahendid kirjalikus tekstis: illustratsioonid, graafikud, skeemid, fotod, emotikonid jt. Oma sõnavara rikastamise võimalused. Keele kujundlikkus ja loov keelekasutus.

IV kursus „Suuliste tekstide vastuvõtt ja loomine“

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teadvustab vene keele rolli suhtlemisel erinevate partneritega;
- 2) koostab eri allikatest pärineva info põhjal suulise kokkuvõtte või teeb ettekande;
- 3) edastab oma tundeid, mõtteid ja hinnanguid nii isiklikus, avalikus kui ka ametlikus suhtluses;
- 4) kuulab avalikku esinemist, hindab seda kriitiliselt, esitab ettekandjale küsimusi;
- 5) loob suulisi tekste vastavalt suhtluseesmärgile ja -olukorrale;
- 6) argumenteerib veenvalt ja selgelt ning kaitseb oma seisukohti aruteludes;
- 7) võtab vastu ja loob ise eri stiilis suulisi tekste.

Õppesisu

Suulise kõne üldjooned: erinevus kirjalikust kõnest, suulise kõne omapära, spontaanne ja semispontaanne kõne, suulise kõne situatsioonid ja tüübid, suulise kõne struktuur ja keelelised vahendid. Kõne põhiomadused: sisukus, loogilisus, kohasus, täpsus, puhtus, õigsus, rikkus, ilmekus. Kõne sisukus, informatiivsus. Sõnakasutuse täpsus. Sünonüümid, paronüümid, mitmetähenduslikud sõnad, homonüümid.

Suuline kõnekeel kirjakeele liigina. Dialoog ja selle põhiomadused: spontaansus, eesmärgid (infovahetus, info saamine, palve, hoiatus jne), repliikide pikkus, struktuuri vastavus eesmärkidele, lühendatud laused, kõnekeelele loomulik foneetika ja intonatsioon. Sünonüümide roll kõnekeeles (täendus, stilistika). Kõnekeele etikett.

Suuline ametlik kõne: põhiomadused, aktuaalsed tüübid ja nende eripära vastavalt teksti eesmärgile. Ametlikus kõnes dialoog ja monoloog. Intonatsiooni ja žestide roll. Ametlikus keeles kasutatavad normid ja konstruktsioonid (sh stambid ja sabloonid). Ametlik vestlus, koosolek.

Suuline teaduskõne: erisused, keelelised vahendid, terminoloogia mõiste, informatiivne žanr. Loengu ülesehitus, konspekterimine. Ettekanne: teema, allikad, ülesehitus, esitus. Kriitikakultuur. Ettekande hindamiskriteeriumid. Laensõnade roll teadustekstis ja üldises kõnekultuuris.

Suuline avalik kõne: erisused ja žanrid. Diskussioon, selle eesmärgid ja tüübid. Argumenteerimine. Intervjuu, selle struktuur, küsimuste esitamine. Kõnekultuur: parasiitväljendid ja žargonismid. Oraatorikõne, selle liigid, eesmärgid ja sisu. Kommunikatsiooni ebaõnnestumised.

V kursus „Kirjalike tekstide vastuvõtt ja loomine“

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loetleb kirjaliku keelekasutuse erijooni ning väljendab end kirjas korrektselt;
- 2) argumenteerib veenvalt ja selgelt ning kaitseb oma seisukohti kirjalikult;
- 3) hindab kriitiliselt eri allikatest pärinevat infot ja seisukohti, koostab nende põhjal kirjaliku kokkuvõtte;

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

- 4) toimetab tagasiside põhjal enda koostatud kirjalikke tekste, annab tagasisidet teiste tekstidele;
- 5) iseloomustab erinevaid meedia- ja tarbetekste, kirjutab arvamust ja arvustust;
- 6) analüüsib kriitiliselt reklaami ning arutleb reklaami ja mainekujunduse teemadel;
- 7) omandab peamiste ametlike dokumentide kasutamise ja vormistamise nõuded;
- 8) valdab vene kirjakeelt, järgib õpitud keelereegleid, kasutab elektroonilisi keeleallikaid;
- 9) võtab vastu ja koostab ise eri liiki kirjalikke tekste.

Õppesisu

Kirjalik keel, selle iseloomustus ja erinevus suuliselt kõnest. Tekstitüübid: jutustav, kirjeldav ja arutlev tekst. Tekstiliigid: kirjand ja essee. Arutlev kirjand, selle ülesehitus. Argumentide liigid. Essee kui vaba tekstitüüp. Konspekt ja referaat. Meediatekstitid. Publitsistika. Eri liiki meediatekstide vastuvõtu eripära. Uudis, intervjuu, reportaaž, kolumn, arvustus. Reklaami eesmärgid ja liigid. Kirjalikud meediatekstitid ja nende usaldusväärsus. Verbaalne ja visuaalne mõjutamine. Elektroonilised ja trükiväljaanded. Tarbetekstitid. Avalduse, juhendi, volituse, allkirjastatud tõendi ja CV kirjutamine. Ametlik kiri. Ametlikud tekstid elektroonilisel kujul. Tekstide loomine internetis. Internetisuhtluse etikett. Teksti eesmärgi ja vaatenurga mõistmine. Eri liiki kirjalike tekstide väljendusvahendid ja mõjutamisvõtted.

VI kursus „Praktiline vene keel“

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) väärtustab kirjaoskust inimese kultuursuse ja haridustaseme näitajana;
- 2) parandab ja kinnistab oma õigekeelsus- ja kirjakeeleoskust;
- 3) loob ja vormistab kirjalikke tekste vastavalt õigekirja- ja grammatikareeglitele;
- 4) kasutab tekstiloomes vajalikke (veebi)sõnastikke;
- 5) loeb erinevaid tekste, arendab oma kirjaoskust ja rikastab sõnavara.

Õppesisu

Ortograafia. Vene ortograafia peamised printsiibid. Täishäälikute õigekiri sõna lihttüves. Täishäälikute õigekiri ж, ч, ш, щ, ц järel eri sõnaliikidesse kuuluvate sõnade lihttüves, sufiksis ja sõnalõpus. Kaashäälikute õigekiri sõna lihttüves. Nimisõnade, omadussõnade, kesksõnade käändelõppude ja tegusõna pöördelõppude õigekiri. Eesliidete õigekiri. ъ ja ь kasutamine vene sõnades ja laensõnades. Ъ õigekirjutus ж, ч, ш, щ järel eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. Kokkukirjutamine ja sidekriips eri sõnaliikide puhul ning sõnades komponentidega пол- ja полу-. Sufiksiste õigekiri eri sõnaliikides. н ja нн eri sõnaliikides. не kokku- ja lahkukirjutamine eri sõnaliikidega. не ja ни eristamine. Määrsõnade õigekiri. Arvsõnade õigekiri. Tuletatud ees- ja sidesõnade kirjutamise komplitseeritud juhud. Suurtähtede õigekirjutuse rasked juhud.

Interpunktsioon. Vene interpunktsiooni printsiibid. Lauselühendiga lihtlause. Kirjavahemärgid üksikute, korduvate ja paarissidesõnadega koondlauses. Lause kõrvalliikmete kirjavahemärkidega eraldamine (обособление). Kirjavahemärgid täpsustava, selgitava ja täiendava tähendusega lauseliikmete puhul. Kirjavahemärgid kiilsõnade ja kiillausetega ning ütte ja hüüdsõnadega lauses. Võrdlustarindid. Tarindid sidesõnaga как. Kirjavahemärgid rind-, põim- ja sidesõnata lauses. Jutumärgid ja teise isiku kõne: tsiteerimisviisid, kirjavahemärgid teise isiku sõnu ning dialoogi edastades. Epigraafi vormistamine. Süstemaatiline sõnavaraarendus (nt harvem esinevad sõnad, sõnamoodustus). Sõnavara täiendamine, kinnistamine ja praktiline kasutamine.

3. Kirjandus

3.1. Õppeaine kirjeldus

Kirjandus on gümnaasiumis üks keskseid kultuuri- ja kunstiaineid, milles õpilane kujundab oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab suhtluskultuuri ja väljenduoskust, teadvustab kultuuri eripära ja mitmekesisust ning mõtestab ühiskonna- ja kultuurinähtusi sügavamalt. Kirjandus kui õppeaine suunab õpilast mõistma ja väärtustama nii varasema kui ka praeguse aja kultuuri ning panustama ka ise kultuuri tarbimisse ja loomisse.

Gümnaasiumi kirjandusõpetuses toetub õpilane põhikooli kirjandustundides omandatule. Lugemis- ja tekstitoimingud on jätkuvalt kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Teoseid käsitledes keskendutakse lugeja kaasaloovale rollile, tõstetakse esile tema seisukohti ja hinnanguid, rõhutatakse tekstiga suhtlemise tunnetuslikku ja kogemuslikku külge. Lugeja vastuvõtuvõimet arendades, eri žanris tervikteoseid ja tekstikatkendeid analüüsides ning tõlgendades õpib õpilane tajuma elulisi olukordi ja taustu, lahkama aktuaalseid teemasid ja probleeme ning märkama vaatepunktide erinevust arvamuste ja hoiakute kujunemisel. Lugeja vaatepunkti rõhutavat teosekäsitlust täiendab kirjandusteadusliku sihiseadega tekstikeskne lähenemisviis, kus metakeele kaudu keskendutakse teose sisemiste seaduspärasuste avastamisele. Kuna sõnakunstiteos põhineb kujundikeelel, siis omandab õpilane lugedes oskuse hinnata ja mõista ilukirjanduse poeetikat selle mõttelis-tundelises ühtsuses ja mitmetähenduslikkuses.

Diakroonilise, s.o kirjandusloolise käsitluse kõrval on eelistatum sünkrooniline, s.o voolule, žanrile ja teemale keskenduv käsitlus, või ka lähenemisviis, kus tekstikeskselt analüüsilt liigutakse tekstiväliste taustade, ülevaadete ja seosteni. Tekstivälist konteksti uurides mõistab õpilane mitmesuguste keele-, ajaloo- ja kultuuriteadmiste olulisust teose kui terviku mõistmisel. Kultuuriloolise tausta kujundamisel märkab õpilane seoseid teiste õppeainetega, nagu ajaloo, inimese- ja ühiskonnaõpetuse, geograafia, muusika, kunsti ja filosoofiaga ning väärtustab kirjandust kultuuriruumi olulise osana.

Õppeaine põhisisu on kirjandusteoste lugemine ja käsitlemine, mis arendab esteetilist tunnetust, ent soodustab ka rahvuskultuurilise teadvuse ja eneseteadvuse arengut. Erilist tähelepanu pööratakse ilukirjandusteose kui terviku mõistmisele ning teksti analüüsile ja tõlgendamisele eri vaatepunktidest. Kirjandus võimaldab õpilasel teadvustada oma mina ja ainulaadsust muutuvmas maailmas ning soodustab elueesmärkide teadlikku valikut. Kirjanduse käsitlemine gümnaasiumis on suunatud eelkõige sellele, et arendada lugejateadvust ning isiksuslikku – vastutavat ja emotsionaalset suhet kirjandusega.

Kohustuslikud kirjanduskursused nende soovituslikus järjekorras – „Pärimus ja kirjandus“, „Identiteet ja eesti kirjandus“, „Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses“ I, „Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses“ II, „Kirjandus ja ühiskond“ – võtavad arvesse õpilase abstraktse mõtlemise võimet, selle arengut ja lugemuse suurenemist. Kursused pakuvad ainesiseseid ja -väliseid lõiminguvõimalusi, nende järgnevus eeldab ja kasutab varem õpitut. Kursuse sees võib õppesisu järjekorda vajaduse korral muuta, lõhkumata seejuures selle sisulist tervikut ja vertikaalset ainelooikat. Kirjandusteoste võrdlev käsitlus, sh eesti ja maailmakirjanduse kõrvutamine on soovituslik lähenemisviis, mis võimaldab esile tuua teostevahelisi haakumisi ja põrkumisi näiteks voolu, stiili, žanri, teema, sündmustiku, karakterikujutuse või mis tahes muul tasandil.

Kursuse „Pärimus ja kirjandus“ kaudu mõistab õpilane kirjanduse mütoloogilisi ja pärimuslikke juuri, kultuuri järjepidevust iidsetest aegadest tänaseni ning iseenda seotust selle lõputult jätkuva ahelaga. Pärimus on kogu kultuuri alus ja ühel ajal nii maailmapildi looja kui ka säilitaja. Õpilane teadvustab pärimusel põhinevat ilukirjandust lugedes, kui suurel määral tugineb kogu kultuur arhetüüpidele ja müütilistele motiividele. Kursuse käigus teadvustab õpilane tänapäeva kirjanduse seoseid näiteks antiikmütide ja eestlaste mütoloogilise maailmapildiga. Euroopa kultuuri mõistmiseks on mõõdapääsmatu tunda ka piiblitlugusid, mis väärivad praeguses maailmas rohkem teadvustamist.

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

Kursus „Identiteet ja eesti kirjandus“ keskendub identiteediloomele, eeskätt sotsiaalse, rahvusliku ja kultuurilise identiteedi kujutamisele eesti kirjanduse näitel. Kursus aitab õpilasel mõista kirjanduse rolli identiteetide peegeldaja ja kujundajana, ühtlasi näidata, kuidas identiteedid ajas ja ruumis dünaamilise ja dialoogilise protsessi käigus muutuvad, samastumist ja eristumist võimaldavad. Kursuse fookuses on rahvusliku identiteediga – eeskätt eestlusega – seotud teemad ja probleemid nii ajaloo kui ka tänapäeva vaatenurgast. Laiemalt käsitletakse mitmesuguseid rahvuskultuurilisi identiteete, mille tuumväärtused avanevad kirjanduslike narratiivide (lugude) ja kujundite (sümbolite) kaudu. Teoste valik suunab õpilast lugema Eestiautorite loomingut ja väärtustama seda kui rahvuskultuurilist identiteeti vahendavat lugemisvara.

Kursuste „Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses“ I–II käigus saab õpilane ettekujutuse maailmakultuuri kui terviku arengust, mis avaldub paljude Euroopa rahvuskirjanduste mitmekesisuses. Esimene kursus hõlmab ajavahemikku antiigist romantismini ja teine realismist postmodernismini.

Kursused toetavad õpilase kultuuriteadvuse ja süsteemsemate kirjandusteadmiste kujunemist. Erinevalt teistest gümnaasiumi kirjanduskursustest on kirjandusloo kursused üles ehitatud kronoloogilisel põhimõttel, mis ei tähenda seda, et võrdse põhjalikkusega peaks käsitlema kõiki ajastuid. Nagu teistegi kirjanduskursuste puhul jääb õpetajale vabadus valida, millistele teostele, žanritele, vooludele ja ajastutele rohkem keskenduda. Kursused arendavad oskust mõista kirjandusteost mingi ajastu, voolu või žanri kontekstis. Oluliseks oskuseks on märgata tunnuseid, poetilisi väljendusvahendeid ja leida infot, mille alusel tekste analüüsida ja tõlgendada.

Kursustel õpitu aitab näha põhjuslikke seoseid ajaloolise kultuurisituatsiooni ja sellel ajal sündinud loomingu vahel. Õpilasel on kergem mõista kirjandusvoolude tekkepõhjust, erinevusi ja arengut, kui need on esitatud kronoloogilises järgnevuses ja võimaldavad omavahelist võrdlemist. Teoste käsitlemine kirjandusloolises järgnevuses võimaldab õpilasel paremini tajuda kirjandust protsessina, mitte üksikute kirjandusteoste jadana. Ajaloolisi kirjandusžanre tänapäevaste näidetega kõrvutades saab leida põnevaid seoseid.

Kursus „Kirjandus ja ühiskond“ võimaldab õpilasel kirjanduse kaudu paremini mõista ümbritsevat maailma, inimese ja ühiskonna suhteid, aga ka kirjanduse laiemat ühiskondlikku tähendust ja olulisust maailmas toimuvate muutuste märkamisel, teadvustamisel, mõtestamisel ja kujundamisel. Kursus, mis hõlmab olulisi kirjandus- ja mõttevoolu ning ühiskonna ja kultuuriga seotud praktikaid, põhineb peamiselt 20. ja 21. sajandi kirjandusel, sest ühiskondlikud muutused on olnud neil ajajärgudel kõige suuremad ning nende tähtsus murranguline. Kursus võimaldab kirjanduse kaudu analüüsida nii mineviku kui ka tänapäeva ühiskonna probleeme. Kursus ei eelda kronoloogilist lähenemist, vaid võimaldab rakendada kontsentrilist teemaõpet ning eesti ja maailmakirjanduse võrdlevat käsitlemist.

Igal kursusel loeb õpilane läbi kolm kuni neli tervikteost, võimekamad õpilased rohkem. Lugemisvara valikul arvestatakse eesti ja maailmakirjanduse, klassikalise ja tänapäeva kirjanduse ning eri žanre esindavate luule-, proosa- ja draamateoste tasakaalustatud proportsioone ning nais- ja meesautorite esindatust. Kohustuslike tervikteoste valiku teebõpetaja, arvestades nii kooli eripära kui ka õpilaste huvisid ja võimeid. Valitud lugemistekstid võimaldavad käsitleda kursuste õppesisu ja saavutada õpitulemused ning toetavad üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist. Ülejäänud autorite loomingut tutvustatakse kas ülevaatlikult või lühemaid tekstinäiteid käsitledes. Eesti keelest erineva emakeelega õpilastel on soovitatav lugeda kirjandusteoseid nende kodukeelt esindava maa kirjandusest.

Gümnaasiumi kirjandusõpetuses innustatakse õpilast lugema suuremat vaimset pingutust nõudvaid tekste, mis aitavad arendada tema lugejaoskusi, rikastada mõttemaailma, avardada tunnetusvälja ja kujundada kirjanduslikku maitsemeelt. Lugemisvõimeid arendades ja väärtkirjandust (sh tüvitekste ja klassikateoseid) tundma õppides eristab õpilane kirjandusvoolu ja -žanre, omandab nende analüüsiks vajaliku mõistevaramu ning suudab käsitletud teosed paigutada ajastunähtuste ja mõttevoolude konteksti. Kirjandusmõistete tundmine on omakorda vajalik selleks, et tekste analüüsida ja

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine kirjandusruumis orienteeruda.

Selleks et hoida kultuuri järjepidevust ning kujundada põlvkondlikku ja rahvuslikku ühisteadvust, on gümnaasiumis oluline lugeda ja ühiselt käsitleda eesti kirjanduse klassikuid ja tüvitekste, teiste hulgas A. H. Tammsaare „Tõde ja õigust“ (I osa), A. Gailiti ja J. Krossi loomingut, katkendeid F. R. Kreutzwaldi „Kalevipojast“, samuti B. Alveri, P.-E. Rummo, J. Kaplinski, J. Viidingu ja D. Kareva luulet.

Erinevate kirjanduskursuste lugemisvara interpreteerides mõistab õpilane kirjanduse rolli inimese, rahvuse ja ühiskonna arengu peegeldajana ning väärtustab lugemist elukestva eneseharimisviisina. Lugemiskogemust jagades harjub õpilane väärtustama seda kui vaimset naudingut ja rahuldust pakkuvat suhtlustava. Õpilane leiab endale huvipakkuvat lugemisvara, kasutades erinevaid otsinguvõimalusi (e-kataloogid, lugemisblogid, foorumid, taskuhäälingud), tunneb kirjandusteose vastuvõtu spetsiifika sõltuvust raamatu tehnoloogilisest vormist (trüki-, audio- ja e-raamat) ja valib endale sobiva.

Kirjandustundides tegeldakse ka aime- ja teadustekstidega (nt esseed, arvustused, uurimused), mis on seotud eelkõige kirjanduse ning kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega. Kirjanduskriitiliste ja -looliste tekstide kaudu avatakse kirjanikke mõjutanud asjaolusid ning tekitatakse huvi inimese isiksusliku arengu ja kultuuriloo vastu, ühtlasi õpitakse kriitika toel tunda teose kirjanduslikku ja ajaloolist konteksti ning mõistma sügavamalt teose poeetilist aegruumi.

Kirjandusõpetuse oluline osa on mitmekülgne tekstiloomine, sh eri tüüpi (nt arutlus, kirjeldus) ning žanri tekstide kirjutamine (nt kiri, kõne, essee, dialoog). Lugemiskogemuse jagamine, oma mõtete ja tunnete verbaalne väljendamine loob eelduse isiklikumaks suhteks kirjandusega ja kogu õppeprotsessiga ning pakub õpilasele võimaluse olla isikupärane ja loov. Loominguline eneseväljendus kirjanduse õppimisel hõlmab suhtlemist ka veebikeskkondades, info hankimist ja kriitilist hindamist, digitaalse sisu loomist (nt esitus, veebiartikkel, lühifilm), selle muutmist ja taasesitamist.

Kirjandusõpetuse kaudu suunatakse õpilast mõistma kunstiliikide vahelisi seoseid, avastama viise, kuidas kirjanduslikke süžeesid, karaktereid, teemasid ja motiive kasutatakse ning teatris, filmis, muusikas ja kujutavas kunstis edasi arendatakse. Kirjandus lõimub eeskätt keeleõpetusega, aga ka kõikide teiste õppeainetega ning toetab õppesisu ja õpitulemuste kaudu õppekava üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist ning läbivate teemade käsitlemist. Kirjandusõpetuse õpitulemuste saavutamist toetavad kirjandusteostel põhinevad mängufilmid ja kirjanike elulugudest ajendatud dokumentaalfilmid, samuti kirjandusteelised audio- ja videomaterjalid veebikeskkondades, sh raadio- ja telesaated.

Kirjandustundide õppetegevused on mitmekesised, nende kaudu arendatakse erinevaid oskusi, kus õpilane arutleb, analüüsib, seostab ja võrdleb, rakendab teadmisi ja oskusi praktikas, mõtleb ja tegutseb loovalt. Kirjandusõpetust toetavad erinevad õppevormid (nt uurimuslik, projekt- ja reisiõpe) ja -tegevused (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse ja raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, teemapäevade korraldamine). Õpitulemustes pööratakse tähelepanu kirjanduse multifunktsionaalsusele ning kirjandusliku suhtluse mitmesuunalisusele.

3.2. Gümnaasiumi lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) mõistab kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist, rahvus- ja maailmakultuurilist tähtsust ning selle rolli individuaalse ja kollektiivse identiteedi kujundamisel;
- 2) arendab ja rakendab oma loovvõimeid, koostab eri laadis ja žanris tekste, väljendab ennast nii suuliselt kui ka kirjalikult, lähtudes eesmärgist, situatsioonist ja kontekstist;
- 3) tunneb mitmekülgsemalt ja sügavamalt kirjandusteose poeetikat, tekstianalüüsi ja -tõlgenduse eri

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine võimalusi, avab kirjanduse põhiliikide suhteid ja vorme;

- 4) mõistab kirjanduskeele kujundlikkust selle mitmetähenduslikkuses, kujundab kirjanduse kaudu oma esteetilisi ja eetilisi hoiakuid, seostab kirjandust teiste kunstiliikide ja eluvaldkondadega;
- 5) loeb eri laadis ja žanris eesti ja maailmakirjandusteoseid, analüüsib ja tõlgendab neid eri vaatenurkadest, näeb kirjandustekstide kaudu maailma ja iseenda mõistmise võimalusi.

3.3. Kursuste õpitulemused ja nende saavutamist toetav õppesisu, sealhulgas praktilised tööd ja kodukohaga seotud näited

I kursus „Pärimus ja kirjandus“

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb läbi vähemalt kolm tervikteost, ilukirjandusteoste katkendeid ja kursuse sisuga seotud teabetekste;
- 2) analüüsib ja tõlgendab loetud tekste nii suuliselt kui ka kirjalikult ühisarutelus ja individuaalselt, jagab oma lugemiskogemusi;
- 3) mõtestab pärandkultuuri olemust, funktsioone, väljendusvõimalusi ja tähendust tänapäeva kultuuris ja ühiskonnas ning iseenda kogemuse põhjal;
- 4) nimetab müütide ja arhetüüpsete tegelastega seotud narratiive ning arhetüüpeid müüdimotiive, leiab neid käsitletavatest ilukirjandusteostest;
- 5) analüüsib kirjandusteose teemat, süžee, tegelasi ja ideestikku nii müüdimotiividest kui ka eetilistest ning esteetilisest väärtustest lähtuvalt;
- 6) kirjeldab eesti rahvuseepose sünnilugu ja sisu, kultuuri- ja rahvusloolist tähtsust, nimetab eepose arhetüüpeid tegelasi, teemasid ja motiive ning analüüsib nende kasutamist teiste autorite loomingus;
- 7) analüüsib ja hindab luule-, proosa- ja draamateoste poeetikat, väljendusvahendite mitmekesisust ja tähendust;
- 8) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.

Õppesisu

Pärimus ja folkloor. Pärandi funktsioonid ühiskonnas. Pärimuse kogemine, kogumine ja säilitamine. Rahvaluule olemus, põhiliigid ja žanrid. Folkloor internetis ja avalikus ruumis (praktiline töö). Müüdid tänapäeva kultuuris ja ühiskonnas. Intertekstuaalsus. Argimütoloogia. Muinasjutt kirjanduses (nt Paul-Eerik Rummo „Tuhkatriinumäng“, Jaan Kaplinski „Kaks päikest“, Maurice Maeterlinck „Sinilind“, Joanne Harris „Ruunimärgid“, Neil Gaiman „Coraline“, Dino Buzzati „Koer, kes oli näinud jumalat“, Paulo Coelho „Alkeemik“, Antoine de Saint-Exupéry „Väike prints“).

Müüdi olemus ja liigid. Müütiline aeg ja ruum. Eri rahvaste loomis- ja hävingumüüte. Antiikmüüdid ja Homeroose eeposed Euroopa kirjanduse lätena. Sophoklese „Kuningas Oidipus“. Antiikmütide tõlgendused (nt Oscar Wilde „Dorian Gray portree“, Bernard Shaw „Pygmalion“, Margaret Atwood „Penelopeia“, Jeanette Winterson „Taak“, Alexander McCall Smith „Unenägude Angus“, Viktor Pelevin „Õuduse kiiver“, Maurice Druon „Zeusi mälestused“, Gert Helbema „Ohvrilaev“, Jaan Kaplinski „Achilles“, Mati Unt „Vend Antigone, ema Oidipus“). Arhetüüpsed müüdimotiivid. Arhetüüpeid tegelasi müütidest (nt Odysseus, Achilleus, Narkissos, Pygmalion, Sisypheos, Oidipus). Antiikmüüdid teistes kunstivaldkondades (kujutav kunst, muusika, film, teater jm). Praktiline töö: seoste leidmine müütidega teiste kunstivaldkondadega.

Piibel kui Euroopa kultuuri tüvitekst. Piiblilood ja nende tõlgendused (nt „Aadama mäng“, Dante Alighieri „Jumalik komöödia“, Mihhail Bulgakov „Meister ja Margarita“, Hermann Hesse „Eurooplane“, Anton Hansen Tammsaare „Juudit“, Ain Kalmus „Juudas“, Friedebert Tuglas „Poeet ja idioot“). Piiblimotiivid luules (nt Johann Wolfgang Goethe, Marie Under, Betti Alver, Ernst Enno, Karl Ristikivi, Uku Masing, Doris Kareva). Vana ja uue testamendi tegelasi. Piiblilood teistes kunstivaldkondades (kujutav kunst, muusika, film, teater, arhitektuur jm).

Arhetüüp kirjanduses. Arhetüüpsed teemad, süžeed ja rändmotiivid. Kirjandusteoste arhetüüpeid tegelasi (nt Miguel de Cervantes „Don Quijote“, Molière „Don Juan“, William Shakespeare „Hamlet“, Johann Wolfgang Goethe „Faust“, Bram Stoker „Dracula“, August Gailit „Toomas Nipernaadi“).

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

Arhetüüpsed lood teistes kunstivaldkondades (kujutav kunst, muusika, film, teater, arhitektuur jm).

Praktiline töö: näidete otsimine.

Eepos. Keskaegsed kangelaseeposed. Kangelase arhetüüp. Islandi eepika. Iiri saagad. Põhjamaade müüte. Villy Sørensen „Ragnarok. Jumalateugu”. Rahvuseeposed (nt Elias Lönnrot „Kalevala“). „Kalevipoeg” kui tüvitekst. Rahvuseepose sünnilugu, tegelased ja motiivistik. „Kalevipoja” tegelaskujud ja motiivid kirjanduses (nt Kalju Lepik, Kalev Kesküla, Olavi Ruitlane, Contra, Kivisildnik, Friedebert Tuglas, Enn Vetemaa, Kerttu Rakke, Kristian Kirsfeldt), teistes kultuurivaldkondades (nt koomiks, kujutav kunst, muusika, teater) ja avalikus ruumis (nt reklaam, meemid, poliitika, tänavakunst).

Eestlaste mütoloogiline maailmapilt (nt Friedrich Robert Faehrmann, Matthias Johann Eisen, Lennart Meri, Hasso Krull, Valdur Mikita). Mütoloogilised narratiivid ja tegelased eesti folklooris ja kirjanduses (nt August Kitzberg „Libahunt“, Aino Kallas „Hundimõrsja“, Anton Hansen Tammsaare „Põrgupõhja uus Vanapagan“, Andrus Kivirähk „Rehepapp“, Friedebert Tuglas „Maailma lõpus“, Hasso Krull „Kui kivid olid veel pehmed“). Müütilisi tegelasi (nt vanapagan, libahunt, kratt, hiidnaine). Paroodia: rahvusmütoloogia kõverpeeglis (nt Andrus Kivirähk „Mees, kes teadis ussisõnu“, Indrek Hargla „French ja Koulu“). Eesti mütoloogiline maailmapilt teistes kunstivaldkondades (kujutav kunst, muusika, film, teater jm).

Mütoloogiline mõõde eri žanrites. Maagiline realism (nt Gabriel García Márquez „Kadunud aja meri“, Jorge Luis Borges novelle, Ben Okri „Jumalaid hämmastades“, Haruki Murakami „Elevant haihtub“, Leslye Walton „Ava Lavenderi iseäralikud ja kaunid kannatused“, Patrick Süskind „Parfüüm“; Mehis Heinsaa, Andrus Kivirähki, Edvin Aedma novelle). Moondumismüüdid (nt Franz Kafka „Metamorfoos“). Õuduskirjandus (nt Edgar Allan Poe, Howard P. Lovecraft, Stephen King, Herta Laipaik, Indrek Hargla). Lüüriline luule (nt Hannelele Kaldmaa, Joosep Vesselov).

Mõisted: allusioon, arhetüüp, eepos, folkloor, intertekstuaalsus, maagiline realism, mütoloogia, müüt, paroodia, pärimus, saaga, tüvitekst, õuduskirjandus.

Praktiline töö: lugemispäeviku pidamine.

II kursus „Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses I“

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb läbi vähemalt kolm tervikteost, analüüsib ja tõlgendab loetud teoseid nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes, jagab oma lugemiskogemusi;
- 2) selgitab kirjandusperioodide ajalist järgnevust antiikkirjandusest romantismini ning nende seost ajaloo- ja kultuurikontekstiga;
- 3) leiab kirjandusteosest ajastule või voolule iseloomuliku mõtteviisi ja väärtushinnangute kajastusi;
- 4) eristab tekstinäidete põhjal eri žanre ja kujutamisi, võrdleb vähemalt kahe teose sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust;
- 5) kommenteerib loetud tekstikatkendeid ja tervikteoseid nii suuliselt kui ka kirjalikult, arutleb erinevate seisukohtade, peamiste teemade ja probleemide üle;
- 6) analüüsib ja hindab luule-, proosa- ja draamateoste poeetikat, väljendusvahendite mitmekesisust ja tähendust;
- 7) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.

Õppesisu

Kirjandusloo peajooni ja põhinähtusi. Kirjandusperioodide ja -voolude kujunemine ning muutumine antiigist kuni romantismini. Žanri olemus, žanrite kujunemine ja muutumine. Kirjandusžanrite vormi- ja sisutunnused. Eepika, lüürika ja dramaatika arenguid kirjandusloos. Näiteid erinevatest ajastutest ja vooludest, eesti ja maailmakirjandusest. Kirjanduse seosed ühiskondlike, kultuuriliste ja ajalooliste muutustega.

Dramaatika. Tragöödia ja komöödia teke ja areng. Antiiktragöödia, keskaegne liturgiline draama, renessansiaegne draama, *commedia dell'arte*, romantiline draama, psühholoogiline draama (nt

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

Sophokles, William Shakespeare, Molière, Johann Wolfgang Goethe, Friedrich Schiller, Nikolai Gogol, Lydia Koidula).

Lüürika ja lüroepika. Luulevormide ja -žanrite teke ja areng. Ood, hümn, epigramm, valm, ballaad, poeem, sonett (nt Aisopos, Sappho, Dante Alighieri, Francesco Petrarca, William Shakespeare, Johann Wolfgang von Goethe, William Blake, Aleksandr Puškin, George Gordon Byron, Sándor Petőfi, Heinrich Heine, Kristjan Jaak Peterson, Lydia Koidula). Luulet eri rahvastelt (praktiline töö: iseloomulikud näited).

Eepika. Eepos antiigis, keskajal ja romantismis. Novelli teke ja areng (nt Giovanni Boccaccio, Edgar Allan Poe, Guy de Maupassant). Romaani teke ja areng (nt Rabelais, Cervantes). Valgustuskirjandus. Filosoofiline ja satiiriline proosa (nt Voltaire, Daniel Defoe). Valgustuskirjandus Eestis. Romantismi kujunemine ja tunnused. Romantiline romaan (nt Johann Wolfgang von Goethe, Walter Scott, Alexandre Dumas, Emily Jane Brontë, Victor Hugo, Prosper Mérimée). Värssromaan (nt Aleksandr Puškin). Kirjanduslikud väikevormid: miniatuur, aforism (nt Baltasar Gracián).

Mõisted: aforism, ballaad, draama, draamatika, eepika, eepos, epigramm, hümn, jutustus, kirjandusvool, klassitsism, komöödia, luule, lüürika, lüroepika, miniatuur, novell, poeem, proosa, realism, romaan, romantism, rüütliromaan, satiir, sonett, žanr, tragöödia, valm, värssromaan. Praktiline töö: lugemispäeviku pidamine.

III kursus „Ajastud, voolud ja žanrid kirjanduses II“

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb läbi vähemalt kolm tervikteost, analüüsib ja tõlgendab loetud teoseid nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes, jagab oma lugemiskogemusi;
- 2) selgitab kirjandusperioodide ajalist järgnevust realismist kuni 21. sajandi kirjanduseni ning nende seost ajaloo- ja kultuurikontekstiga;
- 3) leiab kirjandusteosest ajastule või voolule iseloomuliku mõtteviisi ja väärtushinnangute kajastusi;
- 4) eristab tekstinäidete põhjal eri žanre ja kujutamisi, võrdleb vähemalt kahe teose sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust;
- 5) kommenteerib loetud tekstikatkendeid ja tervikteoseid nii suuliselt kui ka kirjalikult, arutleb erinevate seisukohtade, peamiste teemade ja probleemide üle;
- 6) analüüsib ja hindab luule-, proosa- ja draamateoste poeetikat, väljendusvahendite mitmekesisust ja tähendust;
- 7) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.

Õppesisu

Kirjandusloo peajooni ja põhinähtusi. Kirjandusperioodide ja -voolude kujunemine ning muutumine realismist kuni postmodernismini, 19. sajandi II poolest kuni 21. sajandi alguseni. Kirjandusteose seosed ajastu kultuuri ja ajaloo, kirjandusžanrite vormi- ja sisutunnused. Eesti kirjandus maailmakirjanduse kontekstis.

Realismi kujunemine ja tunnused maailmakirjanduses (nt Charles Dickens, Honoré de Balzac, Gustave Flaubert, Ivan Turgenev, Fjodor Dostojevski, Lev Tolstoi, Anton Tšehhov, Knut Hamsun). Realismi edasiarendused. Naturalism (nt Émile Zola, Guy de Maupassant). Estetism (nt Oscar Wilde). Realismi kujunemine ja eripära eesti kirjanduses (nt Eduard Vilde, August Kitzberg, Juhan Liiv). Realistlik romaan (nt Anton Hansen Tammsaare, August Mälik, Gert Helbemäe, Mats Traat).

Modernistlikud suundumused luules. Sümbolism (nt Charles Baudelaire, Paul Verlaine, Arthur Rimbaud, Walt Whitman, Emily Elizabeth Dickinson). Uusromantiline sümbolism (nt William Butler Yeats, Aleksandr Blok, Eino Leino). Avangardistlik luule (nt futurism, ekspressionism, dadaism, sürrealism, imazism; nt Vladimir Majakovski, Anna Ahmatova, Joseph Brodsky, Thomas Stearns Eliot, Federico García Lorca, William Carlos Williams, Wallace Stevens, Ezra Pound). Maailmaluule pärast II maailmasõda (nt Pablo Neruda, Wystan Hugh Auden, Philip Larkin, Sylvia Plath, Zbigniew Herbert, Wisława Szymborska). Biitnikud (nt Charles Bukowski).

Eesti luule alates 20. sajandist. Kirjanduslikud liikumised ja rühmitused: Noor-Eesti, Siuru, Tarapita,

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

Arbujad (nt Gustav Suits, Marie Under, Henrik Visnapuu, Betti Alver, Heiti Talvik). Avangardistlik luule (nt sümbolism, ekspressionism, futurism, sürrealism; nt Ernst Enno, Erni Hiir, Johannes Vares-Barbarus, Ilmar Laaban, Andres Ehin). Pagulasluule (nt Bernard Kangro, Kalju Lepik, Ivar Grünthal, Karl Ristikivi). Luuleuuendus, kassetipõlvkond ja selle järellaine (nt Jaan Kross, Ain Kaalep, Artur Alliksaar, Paul-Eerik Rummo, Jaan Kaplinski, Hando Runnel, Viivi Luik, Jüri Üdi). Seisakuaja luule (nt Juhan Viiding, Toomas Liiv, Priidu Beier, Doris Kareva, Andres Ehin). Luule siirdeajastul ja sajandivahetusel (nt Indrek Hirv, Hasso Krull, Kivisildnik, Kalev Kesküla, Elo Viiding, Triin Soomets). Nüüdisluule (nt fs, Jürgen Rooste, Kristiina Ehin, Maarja Kangro, Mart Kangur, Kalju Kruusa, Kristjan Haljak, Sveta Grigorjeva, Carolina Pihelgas, Eda Ahi, Tõnis Vilu). Praktiline töö: referaadi koostamine.

Modernistliku draama kujunemine ja tunnused. Psühholoogiline draama (nt Henrik Ibsen, Anton Tšehhov, August Strindberg). Sümbolistlik draama (nt Maurice Maeterlinck). Eepiline teater (Berthold Brecht). Absurdidraama (nt Samuel Beckett, Eugène Ionesco). Sotsiaalpsühholoogiline draama (nt Tennessee Williams, Edward Albee, Eugene O'Neill). Draama postmodernismi ajajärgul (nt Harold Pinter, Tom Stoppard). 20. sajandi eesti draama (nt August Kitzberg, Eduard Vilde, Oskar Luts, Anton Hansen Tammsaare, Juhan Smuul, Enn Vetemaa, Jaan Kruusvall, Madis Kõiv, Andrus Kivirähk, Jaan Tättel). Postmodernistlik draama (nt Mati Unt, Urmas Vadi, Siim Nurklik). Dramaturgia nüüdisteatris (nt Merle Karusoo, Tiit Ojasoo ja Ene-Liis Semper, Peeter Jalakas).

Modernistlikud suundumused proosas. Süvapsühholoogiline romaan (nt James Joyce, Virginia Woolf, William Faulkner). Kadunud põlvkond ja sõjaromaan (nt Ernest Hemingway, Erich Maria Remarque, F. Scott Fitzgerald, Aleksandr Solženitsõn). Eksistentsialism (nt Franz Kafka, Albert Camus, Jean-Paul Sartre). Idamaiste usundite mõjud kirjanduses (nt Hermann Hesse, Jerome David Salinger). Biitkirjandus (nt William S. Burroughs „Alasti lõunasöök”, Jack Kerouac „Teel”). Postmodernistlik romaan (nt John Fowles, Kurt Vonnegut, Umberto Eco, Milan Kundera, Vladimir Nabokov, Sergei Dovlatov). Lühiproosa (nt Philip Roth, Jorge Luis Borges, Alice Munro). Eesti proosakirjandus. Kujunemisromaan (nt August Gailit). Ajalooline romaan (nt Jaan Kross, Karl Ristikivi, Mats Traat, Ene Mihkelson, Meelis Friedenthal). Postmodernism eesti proosas (nt Mati Unt, Vaino Vahing, Nikolai Baturin). Novelližanri areng (nt Jaan Oks, Friedebert Tuglas, Peet Vallak, Arvo Valton, Ervin Õunapuu, Mehis Heinsaar, Martin Algus, Mait Vaik). Nüüdisproosa arenguid. Omaeluloolisus (nt Maarja Kangro, Jaan Kaplinski, Tõnu Õnnepalu, Mudlum).

Praktiline töö: lugemispäeviku pidamine.

Mõisted:

(I) aforism, ballaad, draama, dramaatika, eepika, eepos, epigramm, hümn, jutustus, kirjandusvool, klassitsism, komöödia, luule, lüürika, lüroepika, miniatuur, novell, poem, proosa, realism, romaan, romantism, rüütliromaan, satiir, sonett, žanr, tragöödia, valm, värssromaan
(II) absurdidraama, ajalooline romaan, avangard, dadaism, eksistentsialism, ekspressionism, estetism, futurism, imažism, impressionism, kassetipõlvkond, kujunemisromaan, modernism, omaelulooline romaan, postmodernism, (süva)psühholoogiline romaan, sümbolism, sürrealism, uusromantism.

IV kursus „Identiteet ja eesti kirjandus“

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb läbi vähemalt kolm proosa- või draamateost ja ühe luulekogu, vahendab oma lugemis- ja kultuurikogemust nii rühmaaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes;
- 2) analüüsib ja tõlgendab erinevate identiteedivormide kujutamist eri ajajärgude kirjandusteostes, kirjutab loetud teostele tuginedes arutluse;
- 3) kirjeldab ja võrdleb kirjandusteostele tuginedes eestlase kultuurimälu ja väärtusmaailma muutumist eri ajajärgudel;
- 4) arutleb loetud teosele või tekstikatkendile tuginedes ühiskondlike ja kultuuriliste teemade, probleemide ja sündmuste üle ning toob nende kohta tekstist näiteid;
- 5) analüüsib ja tõlgendab loetud proosa- ja draamateoste sisu ja vormivõtete ühtsust: nimetab teema, sõnastab probleemi ja peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, jutustaja vaatepunkti, tegelassuhteid ja -kõnet, sündmustikku ja kompositsiooni;

- 6) analüüsib ja mõtestab luuletuste sisu ja vormivõtete ühtsust: nimetab teema ja põhimotiivid, iseloomustab lüürilist aegruumi ja vaatepunkti, seostab kujundiloomet, meetrikat ja stroofikat sisuga, kirjeldab luuletuste meeleolu ning avab nende tähendusi;
- 7) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.

Õppesisu

Kirjandus eestlaste rahvusliku identiteedi kujundaja ja peegeldajana. Rahvuslikud narratiivid, sümbol- ja väärtussüsteemid kirjanduses. Läti Henriku kroonika. Eesti kirjanduse ja eestluse teke (nt Kristjan Jaak Peterson, Friedrich Robert Faehlmann). Rahvuslik ärkamisaeg (nt, Lydia Koidula, Friedrich Reinhold Kreutzwald „Kalevipoeg“, Eduard Bornhöhe „Tasuja“). Ärkamisaja sündmuste ja isikute kujutamine kirjanduses (nt Maimu Berg „Seisab üksi mäe peal“, Jaan Kross „Taevakivi“, „Pöördtoolitund“, Madis Kõiv ja Vaino Vahing „Faehlmann“, Loone Ots „Koidula veri“). Vabadussõda ja omariikluse sünd (nt Albert Kivikas „Nimed marmortahvlil“, August Gailit „Isade maa“, Peet Vallak „Epp Pillarpardi Punjaba potitehas“).

Eestlase ja eestluse kujutamine kirjanduses. Põlvkondlikud püüdlused ja ideaalid, väärtused ja traditsioonid (nt Noor-Eesti ja Siuru; Eduard Vilde „Mäeküla piimamees“, August Gailit „Toomas Nipernaadi“, Anton Hansen Tammsaare „Tõde ja õigus“ I osa, „Ma armastasin sakslast“, Mats Traat „Tants aurukatla ümber“, Jaan Kross „Wikmani poisid“, „Paigallend“, Emil Tode „Piiririik“, Andrus Kivirähk „Mees, kes teadis ussisõnu“, Indrek Hargla „French ja Koulu“, Ervin Õunapuu „Eesti gootika“, Mehis Heinsaar „Esimese eestlase jutustus“, Urmas Vadi „Neverland“, Mihkel Mutt „Eesti ümberlõikaja“, Juhan Smuul „Polkovniku lesk“, Jaan Tätte „Ristumine peateega“). Eestlase kuvand luules (nt Juhan Liiv, Karl Ristikivi, Mats Traat, Kalju Lepik, Hando Runnel, Paul-Eerik Rummo, Kivisildnik, fs, Jürgen Rooste, Chalice, Kristiina Ehin).

Mälu- ja traumakirjandus. Teine maailmasõda ja selle järelmõjud, nõukogude okupatsioon (nt Viivi Luik „Seitsmes rahukevad“, Arved Viirlaid „Ristideta hauad“, Jaan Kross „Väike Vipper“ ja „Eesti iseloom“, Heino Kiik „Maria Siberimaal“, Ene Mihkelson „Katkuhaud“, Leelo Tungal „Seltsimees laps“, Lilli Luuk „Kolhoosi miss“, Carolina Pihelgas „Vaadates ööd“, Jaan Kruusvall „Pilvede värvid“). Eestlane paguluses (nt Karl Ristikivi „Hingede öö“, August Gailit „Üle rahutu vee“, Helga Nõu „Tiiger, tiiger“, Valev Uibopuu „Keegi ei kuule meid“). Memuaarid, omaeluloolisus ajaloo taustal (nt Raimond Kaugver „Nelikümmend küünalt“, Jaan Kaplinski „Seesama jõgi“, Andrei Hvostov „Sillamäe passioon“, Viivi Luik „Kuldne kroon“). Trauma- ja haiguskogemus luules (nt Ene Mihkelson, fs, Tõnis Vilu, Carolina Pihelgas).

Kollektiivsete identiteetide kajastusi kirjanduses. Kirjaniku identiteet ja positsioon Eesti ühiskonnas. Sotsialistliku realismi kaanon (nt Juhan Smuuli poeemid). Kuldsed kuuekümnendad ja luuleuuendus (nt Artur Alliksaar, Paul-Eerik Rummo, Jaan Kaplinski, Viivi Luik, Hando Runnel, Jüri Üdi). Murdekeelne kirjandus (nt Mats Traat, Nikolai Baturin, Madis Kõiv, Kauksi Ülle, Aapo Ilves, Merca). Baltisaksa kirjandus (nt Siegfried von Vegesack „Jaschka ja Janne“). Eestivene kirjandus (nt Igor Kotjuh, Andrei Ivanov, P.I. Filimonov, Sveta Grigorjeva). Subkultuurilised identiteedid (nt punk- ja räppluule). Põlvkondlik identiteet ja kirjandusrühmitused (nt etnofuturism ja Hirohall, NAK, Erakkond, ZA/UM, Värske Rõhu põlvkond). Sooline identiteet (nt Elo Viiding, Triin Soomets, Maarja Kangro, Sveta Grigorjeva, Kristiina Ehin, Jim Ashilevi).

Loodus ja keskkond identiteedi kujundajana. Paigaidentiteet minevikus ja tänapäeval, eestlase muutunud elukeskkond (nt Anton Hansen Tammsaare „Tõde ja õigus“, August Mälk „Õitsev meri“, Juhan Smuul „Muhu monoloogid“, Mati Unt „Sügisball“, Tõnu Õnnepalu „Paradiis“, Valdur Mikita „Kukeseene kuulamise kunst“). Looduslüürika (nt Juhan Liiv, Ernst Enno, Villem Grünthal-Ridala, Debora Vaarandi, Carolina Pihelgas, Andrus Kasemaa). Kliimakriisi väljendusi (nt Jaan Kaplinski, Hasso Krull, Maarja Pärtna). Kodupaigakirjandus (nt oma piirkonna kirjaniku looming). Eestlane võõrsil, reisikiri (nt Viivi Luik „Varjuteater“, Tõnu Õnnepalu „Pariis“, Minu-sarja raamatud).

Mõisted: identiteet, kirjanduskaanon, murdeluule, mälukirjandus, pagulaskirjandus, punkluule, rahvuskirjandus, reisikiri, räppluule, subkultuur, sümbol, traumakirjandus.

Praktiline töö: lugemispäeviku pidamine.

V kursuse „Kirjandus ja ühiskond“

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb läbi vähemalt kolm proosa- või draamateost ja ühe eesti autori luulekogu, analüüsib ja tõlgendab loetud teoseid nii ühisaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes;
- 2) arutleb kirjanduse ja ühiskonna omavaheliste suhete üle, nimetab kirjandusteose loomet ja vastuvõttu mõjutavaid tegureid ja toob nende kohta näiteid;
- 3) iseloomustab põhjalikumalt vähemalt kahe autori loomingut, määrab nende teoste koha ajastus, voolus või rahvuskirjanduses;
- 4) toob loetud teosele või tekstikatkendile tuginedes näiteid ajastu ja inimese kujutamisest, arutleb teoses käsitletud ühiskondlike probleemide ja väärtuste üle;
- 5) analüüsib kirjandusteost mõne 20. või 21. sajandi mõtte- või kirjandusvoolu kontekstis, leiab tekstist iseloomulikke tunnuseid ja näiteid;
- 6) eristab tekstinäidete põhjal eri žanre ja kujutamiskiise, võrdleb vähemalt kahe teose sisu, väljenduslaadi ja ülesehitust;
- 7) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.

Õppesisu

Kirjanduse positsioon ja funktsioon ühiskonnas. Kirjanduslikud institutsioonid.

Kirjandusväljaanded (nt Keel ja Kirjandus, Looming, Vikerkaar, Värske Rõhk, Sirp). Kirjandusteadus ja -kriitika. Kirjanduse avaldumine avalikus ruumis ja meedias. Kirjaniku staatus ja selle muutumine. Esseistika kirjanduse rollist ühiskonnas (nt „Kius olla julge“ I ja II). Kirjandussaadet teles ja raadios. Kirjandusfestivalid ja -üritused (Prima Vista, HeadRead, Kirjandustänav festival, luuleprõmm). Kirjandusauhinnad (Maarja Kangro „Minu auhinnad“).

Kirjandus mõttevoolude mõjuväljas. Psühhoanalüüsi mõju kirjandusele (nt teadvuse vool, sürrealism, nt James Joyce „Ulysses“, Kafka „Protsess“, Virginia Woolf „Tuletorni juurde“, Vaino Vahing „Kaunimad jutud“). Eksistentsialism (nt Jean-Paul Sartre „Kinnine kohus“, Albert Camus „Võõras“ ja „Katk“, Mati Unt „Sügisball“). Absurdidraama ja -teater (nt Samuel Beckett „Godot‘d oodates“, Eugène Ionesco „Ninasarvik“). Feminism ja naisvaatepunkt kirjanduses (nt Virginia Woolf „Proua Dalloway“, Doris Lessing „Hea naabri päevik“, Elfriede Jelinek „Klaveriõpetaja“, Liza Marklund „Gömda“, Leida Kibuvits „Rahusõit“, Maarja Kangro ja Lilli Luugi novellid, Eia Uus „Tüdrukune“). Postkolonialistlik mõtteviis kirjanduses (nt Chinua Achebe „Kõik vajub koost“, Hanif Kureishi „Äärelinna Buddha“, Arundhati Roy „Väikeste Asjade Jumal“, Doris Lessing „Imerohi pole müüdav ja teisi jutte“, Anton Hansen Tammsaare „Ma armastasin sakslast“, Emil Tode „Piiririik“, Ene Mihkelson „Katkuhaud“). Ökokriitiline vaade kirjanduses (nt Richard Powers „Ilmapuu“, Hasso Krull „Tänapäeva askees“, Valdur Mikita „Eesti looduse kannatuste aastad“). Postmodernism kirjanduses (nt Mati Unt „Õös on asju“, Kiwa „Kummiliimiallikad“).

Poliitilise tegelikkuse mõju kirjandusele. Kirjandus ja ideoloogia. Kirjandus totalitaarsetes ja demokraatlikes ühiskondades. Autori positsioon ühiskonnas. Nõukogudeaegne kirjandus, sotsialistlik realism (nt Hans Leberecht, Juhan Smuul). Dissidentlus, keelatud ja tõrjutud autorid (nt Anna Ahmatova, Aleksandr Solženitsõn, Leida Kibuvits, Betti Alver, Uku Masing, Artur Alliksaar, Johnny B. Isotamm). Tsensuuri haare, keelatud raamatud ja käsikirjad (nt Paul-Eerik Rummo „Saatja aadress“). Kirjandusteoste varjatud sõnumid, alltekst. Mälestuslik pagulasproosa ja -luule (nt Arved Viirlaid „Ristideta hauad“, August Mälik „Kodumaata“, Bernard Kangro „Jälätteid“, Karl Ristikivi ja Kalju Lepiku luule). Keelatud teemad, nt rahvuslus (nt Hando Runneli luule), okupatsioon ja küüditamine (nt Jaan Kruusvall „Pilvede värvid“), metsavendlus (nt Ene Mihkelson „Katkuhaud“), religioon (nt Ain Kalmus „Juudas“, Uku Masingu luule). Ajalookirjanduse uued suundumused (nt Sofi Oksanen „Puhastus“, Meelis Friedenthal „Mesilased“, Kai Aareleid „Linnade põletamine“, Ilmar Taska „Pobeda 1946“).

Kirjandus ühiskondlike protsesside peegeldajana. Võimu ja vaimu probleemistik kirjanduses. Inimese valikud ja positsioon poliitiliste muutuste keerises (nt Joseph Brodsky, Anna Ahmatova ja Bertolt Brechti luule; Mihhail Bulgakov „Meister ja Margarita“, Günter Grass „Plekktrumm“, Imre

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

Kertész „Saatusetus“, Milan Kundera „Olemise talumatu kergus“, Boriss Pasternak „Doktor Živago“, Viktor Pelevin „Omon Ra“, Vladimir Sorokin „Sinine pekk“, Bernhard Schlink „Ettelugeja“, Arvo Valtoni novellikogud „Kaheksa jaapanlannat“ ja „Mustamäe armastus“, Jaan Kross „Keisri hull“, Viivi Luik „Seitsmes rahukevad“. Satiiriline ja allegooriline kirjandus (nt Mihhail Bulgakov „Saatuslikud munad“, Daniil Harms „Ootamatu jooming“, Sergei Dovlatov „Leivatöö“, Timur Vermes „Ta on tagasi“, Enn Vetemaa „Kalevipoja mälestused“, Mihkel Mutt „Hiired tuules“, Andrus Kivirähk „Ivan Orava mälestused“, Tõnis Tootsen „Ahvide pasteet“, Mati Unt „Imperaator Nero eraelu“).

(Auto)biograafia ja omaelulooline kirjandus (nt Mari Tarand „Ajapildi sees“, Peeter Sauter „Indigo“, Mihkel Raud „Musta pori näkku“, Jaan Kross „Kallid kaasteelised“, Kristiina Ehin „Paleontoloogi päevaraamat“, Tõnu Õnnepalu romaanid, Mudlum „Mitte ainult minu tädi Ellen“, Andrus Kasemaa luule).

Kirjandus võrgustunud ja üleilmastunud kultuuris. Tänapäeva ühiskonna probleemid kirjanduses (nt võõrandumine ja individualism, tarbimiskultuur, kliimakriis, vaimne tervis, kooli- ja perevägivald, seksuaalne identiteet, nt Lionel Shriver „Me peame rääkima Kevinist“, Chuck Palahniuk „Kakluskubi“, David Mitchell „Pilveatlas“, José Saramago „Pimedus“, Michel Houellebecq „Serotoniin“, Sass Henno, „Mina olin siin“, Kaur Kender „Iseseisvuspäev“, Hasso Krull „Tänapäeva askees“, Tõnis Vilu luule). Transgressiivne kirjandus (nt Charles Bukowski luule, Bret Easton Ellis „Ameerika psühhopaat“, Maarja Kangro „Klaaslaps“). Kirjandus tehnoloogiliste arengute keerises (nt ühismeedia luule, tviteratuur, hüpertekstid, interdistsiplinaarsus, videoluule). Inimese ja tehnoloogia suhted (nt Dan Brown „Inferno“, Kazuo Ishiguro „Klara ja päike“ ja „Ära lase mul minna“). Kirjandus eri meediumides (nt arvutimängud, linnaruum, reklaam, muusika). Ühiskonnakriitiline luule (nt Elo Viiding, Kivisildnik, Triin Soomets, fs, Jürgen Rooste, Kristiina Ehin, Maarja Kangro, Sveta Grigorjeva). Postdramaatiline ja tehnoloogiline teater.

Kirjandus ja tulevikuühiskonnad. Utopia ja düstopia (nt Aldous Huxley „Hea uus ilm“, Ray Bradbury „451° Fahrenheiti“, George Orwell „1984“, Dave Eggers „Ring“, Suzanne Collins „Näljamängud“, Karl Ristikivi „Imede saar“, Andris Feldmanis „Viimased tuhat aastat“).

Postapokalüptiline kirjandus, katastroofiromaan (nt Margaret Atwood „Teenijanna lugu“ ja „Orüks ja Ruik“, Cormac McCarthy „Tee“, Emmi Itäranta „Vesi mäletab“, Meelis Friedenthal „Kuldne aeg“, Mari Järve „Esimene aasta“, Armin Kõomägi „Lui Vutoon“, Katrina Kalda „Maa, kus puudel pole varju“, Tõnis Vilu „Ilma“). Alternatiivajalugu (nt Andrus Kivirähk „Mees, kes teadis ussisõnu“, Indrek Hargla „French ja Koulu“, Paavo Matsin „Gogoli disko“). Teadusulme (nt Stanisław Lem „Solaris“, Isaac Asimov „Asum“, Arkadi ja Boriss Strugatski „Hukkunud Alpinisti hotell“).

Mõisted: absurdidraama, ajalooline romaan, allegooria, alltekst, düstopia, eksistentsialism, feminism, hüpertekst, ideoloogia, interdistsiplinaarsus, iroonia, katastroofiromaan, kirjanduskriitika, kirjandusteadus, modernism, omaelulooline kirjandus, postapokalüptiline kirjandus, postkolonialism, postmodernism, päevikukirjandus, psühhoanalüüs, satiir, sotsialistlik realism, teadusulme, teadvuse vool, transgressiivne kirjandus, tsensuur, tviteratuur, utopia, ökokriitika, ühismeedia luule.

Praktiline töö: lugemispäeviku pidamine.

4. Eesti keel teise keelena

4.1. Õppeaine kirjeldus

Muu kodukeelega õpilased õpivad eesti keelt teise keelena eesmärgiga lõimuda Eesti ühiskonda, osaleda aktiivselt ühiskondlikus tegevuses, jätkata õpinguid eesti keeles ning tulla edukalt toime tööturul. Õppekava seab eesmärgiks jõuda gümnaasiumi lõpuks eakohase C1- keeleoskustasemeni. Nii kõrge keeleoskustaseme saavutamiseks on oluline kasutada keele- ja kultuurikeskkonna kõiki võimalusi. Lisaks tõhusale õppele eesti keele tundides on eesti keelt vaja kasutada ka teiste õppeainete õppimisel ning aktiivsel suhtlemisel väljaspool kooli, huvihariduses jm.

Eesti keele teise keelena tundides kasutatakse tänapäevaseid ja kaasahaaravaid õppematerjale ning autentseid lugemis- ja kuulamistekste, mis hoiavad õpilasi kursis ühiskonnas toimuvaga ja toetavad eesti keele kasutamise soovi. Keeletundides kasutatakse inspireerivaid aktiivõppemeetodeid, mis toetavad eri õpistiiliga õpilasi, võimaldavad õpilastel keelt eesmärgipäraselt kasutada ning aitavad kujundada keelest süsteemse arusaamise. Õppeprotsessis arendatakse oskust teha koostööd ja töötada iseseisvalt ning kasutada tõhusaid keeleõppevõtteid. Kasutatakse keelekeskkonna võimalusi: suunatakse jälgima eestikeelset meediat, suhtlema eesti keeles väljaspool koolitunde, osalema eestikeelsetel üritustel, kutsutakse tundidesse eesti keelt kõnelevaid külalisi jmt. Eesti keelt õppides väärtustatakse ka teisi keeli ja kultuure, eriti õpilaste päritolukultuuri.

Eesti keele kui teise keele õppes keskendutakse viiele laiale temavaldkonnale:

- Eesti ja maailm;
- kultuur ja looming;
- keskkond;
- haridus ja töö;
- inimene ja ühiskond.

Iga valdkonnaga tegeldakse igal õppeaastal korduvalt vastavalt õpilaste keeleoskustasemele, kogemustele, huvidele ning vajadustele. Valdkonnad on igapäevaelus omavahel põimunud ning samamoodi käsitletakse neid ka keeleõpetuses. Eesti keele tunnis suheldakse eesti keeles.

Eesti keele kui teise keele õpetaja teeb koostööd eesti keeles õpetavate muude ainete õpetajatega, et toetada teiste ainete omandamist keeleliselt ning aidata õpilastel näha ainetevahelisi seoseid. Eesti keele kui teise keele õpetamisel lähtutakse ainevaldkonna üldpõhimõtetest.

4.2. Gümnaasiumi lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Gümnaasiumilõpetaja väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase C1-keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta:

- 1) tunneb ja kasutab eestikeelset meediat, jälgib Eestis toimuvat;
- 2) mõistab üksikasjalikult pikemaid ja keerukamaid eri valdkonna tekste;
- 3) kasutab keelt loomulikult, paindlikult ja tulemuslikult enamikus suhtlusolukordades;
- 4) arutleb olulistel ühiskondlikel teemadel; väljendab, põhjendab ja kaitseb oma arvamusi ja seisukohti täpselt ja ladusalt;
- 5) kirjutab sobiva ülesehituse ja väljenduslaadiga eri žanris ja stiilis tekste.

4.3. Õpitulemused ja nende saavutamist toetav kursusteõppesisu, sealhulgas praktilised tööd ja kodukohaga seotud näited

Taotletavad õpitulemused

Õpilane:

- 1) mõistab eri pikkuse ja keerukusega ning eri žanridesse ja liikidesse kuuluvaid suulisi ja kirjalikke tekste;
- 2) jälgib ja mõistab eri teemadel ettekandeid, mõttevahetust ja väitlust, suudab vajaliku teabe konspekterida;
- 3) mõistab huumorit, irooni, allteksti ja idiomaatilist kõnepruuki sisaldavat teksti;

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

4) saab aru keerukamatest tegevusjuhistest, toodete ja teenuste tutvustustest ning muudest juhenditest ja juhistest;

5) leiab, sünteesib, teeb kokkuvõtte ja edastab eri allikatest pärit teavet ning seisukohti;

6) väljendub selgelt ja täpselt, ladusalt ja loomulikult, paindlikult ja mõjusalt enamikus suhtlusolukordades;

7) peab selge ja loogilise ettekande keerukal teemal, arendab mõtet, laiendab ja põhjendab oma seisukohti, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;

8) osaleb arutelus, väitleb abstraktse teema üle, põhjendab oma seisukohti ja teeb kaaslastega koostööd;

9) kirjeldab selgelt ja üksikasjalikult, kuidas mingit toimingut läbi viia, ning edastab ladusalt juhiseid;

10) kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel, kasutab mitmest allikast pärit teavet, arendab mõtet, esitab põhjendatud poolt- ja vastuväiteid, seob allteemasid ja teeb sobiva kokkuvõtte;

11) kirjutab loovtekste isikupärasel stiilis;

12) valdab rikkalikku sõnavara ja mõistab kujundlikku keelt, väljendub selgelt, ladusalt ja varieeruvalt;

13) valdab grammatika tarindeid;

14) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;

15) arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;

16) ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;

17) järgib õigekirjareegleid.

10. klassis on 5 kursust, kus keskendutakse õpitulemuste saavutamisel viiele teemavaldkonnale.

I kursus “Eesti ja maailm”

Õppesisu

Eesti riik ja rahvas:

1) omariiklus ja kodanikuks olemine, riigikaitse;

2) geograafiline asend ja kliima;

3) rahvastik: põhirahvus, muukeelne elanikkond, uusimmigrandid;

4) mitmekultuuriline ühiskond.

II kursus “Kultuur ja looming”

Õppesisu

1) looming: kirjandus (kodukohaga seotud näited);

2) rahva ajalooline kultuurimälu;

3) loova mõtte arendamine kogemuse kaudu.

Kultuuritraditsioonid ja tavad:

4) rahvapärимused, muistendid, muinasjutud;

5) kodukohaga seotud rahvapärимuste kogumine.

III kursus “Keskkond”

Õppesisu

Geograafiline keskkond:

1) keskkonna ja inimese suhted, keskkonnateadlikkus: looduslik tasakaal, puutumatu loodus; tööstus- ja kultuurmaastikud, kaitsealad; saasteallikad;

2) loodusliku tasakaalu kadumisest tingitud ohud keskkonnale ja inimestele; kliima ning kliimamuutused;

3) keskkonna jätkusuutlik areng;

4) mõttekaardi koostamine keskkonna probleemidest kodukohas.

IV kursus “Haridus ja töö”

Õppesisu

Pere ja kasvatus:

1) perekond; peresuhted, laste ja vanemate omavaheline mõistmine ning üksteisest hoolimine;

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

- 2) kasvatus: viisakusreeglid, käitumisnormid, väärtushinnangute kujundamine, salliv eluhoiak (sh õpi- ja töökeskkonnas) jne;
- 3) käitumisnormide kaardistamine rühmatööna.

V kursus “Inimene ja ühiskond”

Õppesisu

Inimene kui looduse osa:

- 1) eluring: sünd, elu ja surm;
- 2) tasakaal inimese ja looduse vahel (nt loodushoidlik eluviis, aukartus looduse ees);
- 3) elulaad ehk olemise viis (nt loodushoidlik, inimsõbralik, tervislik);
- 4) teema seotud mõistekaardi koostamine.

11. klassis on 5 kursust, kus keskendutakse õpitulemuste saavutamisel viiele teemavaldkonnale.

VI kursus “Eesti ja maailm”

Õppesisu

Eesti keel ja eesti meel:

- 1) rahvuslik identiteet;
- 2) kultuuritraditsioonid;
- 3) kodukoha lugu.

VII kursus “Kultuur ja looming”

Õppesisu

- 1) looming: kujutav kunst, helilooming;
 - 2) rahva ajalooline kultuurimälu;
 - 3) loova mõtte arendamine kogemuse kaudu.
- Kultuuritraditsioonid ja tavad:
- 4) vanasõnad, kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu.

VIII kursus “Keskkond”

Õppesisu

Elukeskkond:

- 1) elutingimused erineva kliima ja rahvastusega aladel;
- 2) sotsiaalsete hüvede olemasolu ning nende kättesaadavus (nt arstiabi, pensionid, riiklikud toetused ja fondid, abirahad, soodustused puudega inimestele);
- 3) säästlik eluviis;
- 4) sotsiaalne miljö: põhirahvusest koosnev või mitmekeelne ja -kultuuriline ühiskond; lähinaabrid.

IX kursus “Haridus ja töö”

Õppesisu

Haridus:

- 1) riiklikud ja eraõppeasutused, koolitused;
- 2) kohustuslik kooliharidus, iseõppimine;
- 3) koolikeskkond ja -traditsioonid; noorteorganisatsioonid;
- 4) edasiõppimisvõimalusi Eestis ja välismaal;
- 5) elukestev õpe.

X kursus “Inimene ja ühiskond”

Õppesisu

Inimene kui indiviid:

- 1) inimese loomus ja käitumine, vastuoludesse sattumine;
- 2) iga inimese kordumatu eripära;
- 3) väärtushinnangud, vaated elule ja ühiskonnale;
- 4) inimsuhted: isiklikud, emotsionaalsed, sotsiaalsed;

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

5) erinevad inimesed ja rahvad (nt keele- ja kultuurierinevused, käitumistavad, kõlblusnormid).

12. klassis on 5 kursust, kus keskendutakse õpitulemuste saavutamisel viiele teemavaldkonnale.

XI kursus “Eesti ja maailm”

Õppesisu

Eesti ja teised riigid:

- 1) Eesti kui Euroopa Liidu liikmesriik: ELi liikmesriigid, ELi töökorraldus;
- 2) Eesti koht maailmas: rahvusvaheline koostöö.

XII kursus “Kultuur ja looming”

Õppesisu

- 1) looming: arhitektuur, tarbekunst, käsitöö jne;
- 2) rahva ajalooline kultuurimälu;
- 3) loova mõtte arendamine kogemuse kaudu.

Kultuuritraditsioonid ja tavad:

- 4) erinevate rahvaste kultuuritraditsioonid, tavad ja uskumused.

XIII kursus “Keskond”

Õppesisu

Tehnoloogia:

- 1) teadus- ja tehnikasaavutused ning nende rakendamine igapäevaelus;
- 2) teabekeskond: infootsing ja -vahetus;
- 3) keeletehnoloogilisi rakendusi igapäevaelus: elektroonsed sõnastikud, keeleõppematerjalid, arvutipõhine keeleõpe, tõlkeabiprogrammid jne;
- 4) biotehnoloogia igapäevaelus: olmekeemia, kosmeetika- ja toiduainetööstus jne.

XIV kursus “Haridus ja töö”

Õppesisu

Tööelu:

- 1) teadlik eneseteostus; elukutsevaliku võimalusi ja karjääri planeerimine;
- 2) tööotsimine: elulookirjelduse koostamine, tööleping, töövestlus;
- 3) töö kui toimetulekuallikas; raha teenimine (nt sissetulekud ja väljaminekud, hinnad); tööpuudus;
- 4) vastutustundlik suhtumine oma töösse; hoolivus enese ja teiste vastu;
- 5) töötaja ja tööandja õigused ning vastutus, ametiühingud, katseaeg, osalise või täisajaga töö, puhkus;
- 6) suhted töökollektiivis; meeldiv ja sundimatu keskkond, motiveeritud töötaja;
- 7) vajalikud eeldused oma tööga toimetulekuks;
- 8) puudega inimeste töö.

XV kursus “Inimene ja ühiskond”

Õppesisu

Inimeste suhtlus:

- 1) suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (nt sõnavalik, žestid, miimika);
- 2) meedia kui suhtluskanal ja -vahend.

Ühiskond kui eluvalduste kogum:

- 1) majanduselu: tõusud ja mõõnad, heaoluühiskond;
- 2) sotsiaalsfäär, elatustase, heategevus;
- 3) ebaterved eluviisid, kuritegevus.

4.4. Keeleõppe õpitulemused keeletaseme enesehindamiseks lähtuvalt “Euroopa keeleõppe raamdokumendist”

Kursuste praktilised tööd tulenevad skaalatabelites esitatud õpitulemustest ja põhinevad

SUULINE TEKSTILOOME (RÄÄKIMINE)

Skaalatabel 1. ÜLDINE RÄÄKIMISOSKUS

C2	Oskab rääkida selgelt, ladusalt, liigendatult ja loogiliselt, nii et kuulajal on lihtne olulist tähele panna ja meelde jätta.
C1	Oskab keerukal teemal esitada selgeid, üksikasjalikke kirjeldusi ja ettekandeid. Oskab siduda allteemasid, arendada seisukohti ja lõpetada sobiva kokkuvõttega.
B2	Oskab esitada selgeid, järjekindla teemaarendusega kirjeldusi ja ettekandeid. Oskab välja tuua olulisemad seisukohad ja väiteid kinnitavad üksikasjad. Oskab esitada selgeid, üksikasjalikke kirjeldusi ja ettekandeid mitmesugustel oma huvivaldkonna teemadel. Oskab kommentaaride ja asjakohaste näidete toel mõttekäike laiendada ja põhjendada.
B1	Oskab esitada võrdlemisi ladusaid, kuid üldsõnalisi kirjeldusi oma huvivaldkonna teemade piires, väljendades mõtteid lihtsate lausete järjendina.
A2	Oskab lihtsal viisil kirjeldada ja tutvustada inimesi, elu- ja töötingimusi ning igapäevatoiminguid, sõnastada, mis meeldib, mis mitte jne; tekst moodustub lihtsate sidesõnadega seotud lihtfraasidest ja -lausetest.
A1	Oskab moodustada lihtsaid, enamasti sidumata fraase inimeste ja paikade kohta.

Skaalatabel 2. PIKK MONOLOOG: kogetu kirjeldamine

C2	Oskab selgelt, ladusalt, üksikasjalikult ja meeldejäädvalt kirjeldada.
C1	Oskab keerukal teemal selgelt ja üksikasjalikult väljenduda. Oskab üksikasjalikult kirjeldada ja jutustada. Oskab siduda allteemasid, arendada mõtet ning lõpetada sobiva kokkuvõttega.
B2	Oskab selgelt ja üksikasjalikult väljenduda mitmesugustel oma huvivaldkonna teemadel.
B1	Oskab üldsõnaliselt väljenduda oma huvivaldkonna teemade piires. Oskab võrdlemisi ladusalt, kuid samas üldsõnaliselt jutustada ja kirjeldada, väljendades mõtteid lihtsate lausete järjendina. Oskab üksikasjalikult vahendada kogetut, kirjeldada oma tundeid ja reageeringuid. Oskab vahendada ootamatute sündmuste (nt õnnetusjuhtumite) üksikasju. Oskab vahendada raamatu või filmi sisu ja kirjeldada oma muljeid. Oskab kirjeldada unistusi, soove ja püüdlusi. Oskab kirjeldada tegelikke või kujuteldavaid sündmusi. Oskab jutustada.
A2	Oskab jutustada või kirjeldada, reastades lihtsaid mõtteid. Oskab kirjeldada igapäevaeluga seonduvat, nt inimesi, kohti, tööd või õpinguid. Oskab lühidalt ja lihtsalt kirjeldada sündmusi ja toiminguid. Oskab kirjeldada kavatsusi, kokkuleppeid, tavapäraseid toiminguid, möödunut ja kogetut. Oskab lihtsas keeles kirjeldada ja võrrelda kõnealuseid objekte või oma asju. Oskab selgitada, mis talle millegi juures meeldib või ei meeldi. Oskab kirjeldada oma perekonda, elutingimusi, haridust, praegust või eelmist tööd. Oskab lihtsate sõnadega kirjeldada inimesi, kohti ja oma asju.
A1	Oskab tutvustada iseennast, oma tegevusala ja elukohta.

Skaalatabel 3. PIKK MONOLOOG: põhjendamine ja selgitamine (nt väitluses)

C2	Kirjeldus puudub.
C1	Kirjeldus puudub.
B2	Oskab korralikult põhjendada oma seisukohti, tuues välja olulised aspektid ja väiteid kinnitavad üksikasjad.

	Oskab esitada selgesõnalisi põhjendusi, laiendades ja toetades arutluskäike kommentaaride ja asjakohaste näidetega. Oskab järjestikku esitada läbimõeldud põhjendusi. Oskab selgitada oma vaatenurka, kaaluda kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi.
B1	Suudab esitada võrdlemisi hästi jälgitavaid põhjendusi. Oskab lühidalt põhjendada ning selgitada arvamusi, kavatsusi ja toiminguid.
A2	Kirjeldus puudub.
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 4. TEADETE EDASTAMINE

C2	Kirjeldus puudub.
C1	Oskab edastada teateid ladusalt ja peaaegu raskusteta, eristades peenemaid tähendusvarjundeid rõhu ja intonatsiooni abil.
B2	Oskab edastada üldisema sisuga teateid küllalt selgelt, ladusalt ja loomulikult, nii et kuulamine ei nõua pingutust.
B1	Oskab edastada lühikesi ettevalmistatud teateid igapäevases tööolukorras. Kõne on võõrast aktsendist ja intonatsioonist hoolimata siiski mõistetav.
A2	Oskab edastada väga lühikesi ettevalmistatud teateid õpitud teemadel. Kõne on mõistetav keskendunud kuulajale.
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 5. SUULINE ESINEMINE

C2	Oskab võõra auditooriumi ees kindlalt ja selgelt käsitleda keerukat kõneainet. Oskab oma juttu vajadust mööda paindlikult liigendada ja kohendada. Oskab vastata keerulistele ja teravatele küsimustele.
C1	Oskab pidada selge ja loogilise ettekande keerukal teemal. Oskab laiendada ja põhjendada oma seisukohti ning esitada asjakohaseid näiteid. Talub hästi oma jutu katkestamist. Reageerib katkestustele spontaanselt, ilma erilise pingutuseta.
B2	Oskab pidada selge, kavakindla ettekande. Oskab välja tuua olulisemad seisukohad ja väiteid kinnitavad üksikasjad. On võimeline ettevalmistatud tekstist spontaanselt kõrvale kalduma ja peatuma kuulajaskonda huvitavatel küsimustel, väljendudes seejuures üsna ladusalt ja vabalt. Oskab ettevalmistatuna selgesõnaliselt esineda. Oskab põhjendada poolt- ja vastuväiteid, kaaluda eri seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi. Oskab esinemisjärgsetele küsimustele vastata ladusalt, sundimatult ja pingutuseta, ilma et kuulajatel tekiks mõistmisraskusi.
B1	Oskab ettevalmistatuna üldsõnaliselt esineda endale tuttavatel teemadel, väljendudes võrdlemisi selgelt ja arusaadavalt. Oskab üsna selgelt välja tuua asja tuuma. Oskab vastata esinemisjärgsetele küsimustele, mõnikord (kui küsija räägib liiga kiiresti) võib paluda küsimust korrata.
A2	Oskab esitada lühikese päheõpitud teksti endale tuttavatel igapäevateemadel. Oskab lühidalt põhjendada ja selgitada arvamusi, kavatsusi ja toiminguid. Tuleb toime väheste lihtsate esinemisjärgsete küsimustega. Oskab esitada väga lihtsa päheõpitud teksti endale tuttavatel teemadel. Oskab vastata lihtsatele esinemisjärgsetele küsimustele, kui vajadusel küsimust korratakse või vastust sõnastada aidatakse.
A1	Oskab ette lugeda väga lühikest õpitud sõnumit, näiteks tutvustada rääkijat või öelda toosti.

KIRJALIK TEKSTILOOME (KIRJUTAMINE)

Skaalatabel 6. ÜLDINE KIRJUTAMISOSKUS

C2	Oskab selgelt ja ladusalt kirjutada keerukaid tekste asjakohases ja mõjusas stiilis; teksti loogiline ülesehitus aitab lugejal märgata olulist.
C1	Oskab keerukal teemal kirjutada selgeid, hea ülesehitusega tekste, rõhutada seejuures olulist, toetada oma seisukohti selgituste, põhjenduste ja asjakohaste näidetega ning lõpetada sobiva kokkuvõttega.
B2	Oskab kirjutada selgeid, üksikasjalikke tekste oma huvivaldkonna teemade piires, sünteesides ja hinnates mitmest allikast pärit infot ja arutluskäike.
B1	Oskab kirjutada tuttavalt teemal lihtsamaid seotud tekste, ühendades lühemaid lauseid lihtsa järjendina.
A2	Oskab kirjutada lihtsamaid fraase ja lauseid, ühendades neid lihtsate sidesõnadega nagu „ja”, „aga” ning „sest”.
A1	Oskab kirjutada lihtsaid, enamasti sidumata fraase ja lauseid.

Skaalatabel 7. LOOVKIRJUTAMINE

C2	Oskab kirjutada selgeid, ladusaid ja paeluvaid lugusid ning kogemuste kirjeldusi žanrikohases stiilis.
C1	Oskab kirjutada selgeid, üksikasjalikke, hea ülesehitusega ja väljaarendatud kirjeldusi või loovtekste isikupärasel ja loomulikus stiilis, mis arvestab lugejat.
B2	Oskab kirjutada selgeid, üksikasjalikke kirjeldusi tegelikest või kujuteldavatest sündmustest ja kogemustest. Mõttekäik on selgelt jälgitav ja tekst järgib žanrinõudeid. Oskab kirjutada selgeid ja üksikasjalikke kirjeldusi mitmesugustel oma huvivaldkonna teemadel. Oskab kirjutada filmi-, raamatu- või näidendiülevaadet.
B1	Oskab kirjutada lihtsamaid üksikasjalikke kirjeldusi mitmesugustel tuttavatel teemadel. Oskab kirjalikult vahendada kogemusi, kirjeldades tundeid ja reaktsioone lihtsa seotud tekstina. Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust või hiljutist reisi. Oskab lugu kirja panna.
A2	Oskab seotud lausetega kirjutada oma eluoluga seonduvatel teemadel (nt inimesed, kohad, töö ja õpingud). Oskab kirjutada väga lühikesi ja lihtsaid minevikusündmuste, oma varasema tegevuse ja isiklike kogemuste kirjeldusi. Oskab lihtsate fraaside ja lausetega kirjutada oma perekonnast, elutingimustest, haridusest ning praegusest või eelmisest tööst. Oskab kirjutada lühikesi ja lihtsaid väljamõeldud elulugusid ning lihtsamaid lugusid inimestest.
A1	Oskab lihtsate fraaside ja lausetega kirjutada iseendast ja kujuteldavatest inimestest, näiteks kus nad elavad ja mida teevad.

Skaalatabel 8. kirjalikud ülevaated ja ARVAMUSAVALDUSED

C2	Oskab kirjutada selgeid, ladusaid, keeruka sisuga aruandeid jm ülevaatedekste, artikleid või arvamused, mis esitavad teatud seisukohti, hindavad-kaaluvad ettepanekuid või arvustavad kirjandusteost. Oskab teksti sobivalt, mõjusalt ja loogiliselt liigendada, nii et lugejal on lihtne märgata olulist.
C1	Oskab kirjutada selgeid hea ülesehitusega tekste keerukatel teemadel, tõstes tähtsaima esile. Oskab laiendada ja põhjendada oma seisukohti ning esitada asjakohaseid näiteid.
B2	Oskab kirjutada kavakindlat argumenteeritud ettekannet, arvamuskirjutist vm teksti, tuues välja olulisemad seisukohad ja oma väiteid kinnitavad faktid. Oskab hinnata-võrrelda erinevaid arvamusi ja probleemilahendusi.

	Oskab kirjutada argumenteeritud ettekannet, arvamuskirjutist vm teksti, esitades põhjendatud poolt- või vastuväiteid ning selgitades võimalike seisukohtade eeliseid ja puudusi. Suudab sünteesida eri allikatest pärit infot ja arutluskäike.
B1	Oskab kirjutada lühikesi lihtsamaid kirjatöid endale huvipakkuval teemal. Oskab mingil määral kokku võtta, esitada ja selgitada oma arvamust igapäevaste tuttavate ja võõraste probleemide kohta.
	Oskab kirjutada väga lühikesi standardvormis ettekandeid, kus esitab tavapärasest faktiteavet või põhjendab toiminguid.
A2	Kirjeldus puudub.
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 9. OMA JUTU LÄBIMÕTLEMINE

C2	Sama mis B2
C1	Sama mis B2
B2	Oskab oma jutu läbi mõelda ja leida sobivad keelevahendid, et mõte kuulajatele moonutusteta kohale jõuaks.
B1	On võimeline katsetama enda jaoks uusi sõnastusviise ja väljendeid, küsides tagasisidet. Oskab läbi mõelda, kuidas asja tuuma jm olulist sõnastada, lihtsustades vajaduse korral sõnumit.
A2	On võimeline meenutama ja kordama olukohaseid fraase oma keelevarast.
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 10. KEELEOSKUSLÜNKADE KOMPENSEERIMINE

C2	Oskab mittemeenuva sõna asemel kasutada mõnd sünonüümi nii sujuvalt, et asendust õieti ei märkagi.
C1	Sama mis B2
B2	Oskab leida väljendusviisi, mis varjab lünki omandatud sõnavaras ja grammatikas.
B1	Oskab objekte kirjeldada tunnuste kaudu, kui vajalik sõna ei meenu. Oskab vajalikku tähendust edasi anda mingi asendusväljendiga (nt „pehme magamise karu” tähenduses „kaisukaru”). Oskab mõistet edasi anda mingi sagedasema ligilähedase tähendusega sõna abil, paludes end parandada. Oskab emakeelset sõna võõrapärastada, küsides üle, kas temast saadi aru.
A2	Oskab öeldu mõtet selgitada žestide abil, kui on kasutanud vale sõna. Oskab mõtet edasi anda esemele osutades (nt tähenduses „Palun mulle see”).
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 11. OMA KÕNE JÄLGIMINE JA PARANDAMINE

C2	Oskab sujuvalt kõnes tagasi minna ja raskeid kohti teisiti sõnastada, ilma et vestluspartner seda õieti märkaks.
C1	Oskab uuesti alustada ja raskeid kohti ümber sõnastada, ilma et kõnevool katkeks.
B2	Oskab parandada keelevääratusi ja vigu, kui ta neid märkab või kui need on põhjustanud möödarääkimist. Teab oma korduvaid vigu ja püüab neid kõnes teadlikult vältida.
B1	Oskab parandada valesti kasutatud ajavormi vm keelendit, kui vestluspartner sellele tähelepanu juhib. Oskab küsida kinnitust kasutatud keelendi õigsuse kohta. Oskab katkenud vestlust uuesti alustada, kasutades teistsugust taktikat.
A2	Kirjeldus puudub.
A1	Kirjeldus puudub.

KUULAMISTOIMING (KUULAMINE)

Skaalatabel 12. ÜLDINE KUULAMISOSKUS

C2	Mõistab raskusteta igasugust emakeelepärase kiirusega suulist keelt nii vahetus suhtluses kui ka ringhäälingus.
C1	Mõistab keelt piisavalt, et saada aru pikemast jutust abstraktsel ja keerukal teemal, mis ei pruugi olla tuttav; võib siiski küsida mõnd üksikasja, eriti kui hääldus on võõrapärane. Suudab laias ulatuses mõista idiomaaatilisi ja argiväljendeid, tabades ära registrivahetuse. On võimeline jälgima pikka juttu isegi siis, kui selle ülesehitus ei ole selge ja kõiki mõtteseoseid ei panda sõnadesse.
B2	Mõistab suulisi kirjakeele tekste nii vahetus suhtluses kui ringhäälingus ja nii endale tuttavatel kui ka tundmatutel teemadel, mis on tavalised isiklikus, avalikus, haridus- või töösuhtluses. Ainult suur müra, vestluse ebataoline ülesehitus ja/või idioomide rohkus võib arusaamist kahandada. Mõistab suhteliselt pika ja keeruka üldkeelse jutu, kuid ka oma erialase väitluse põhisisu nii konkreetse kui ka abstraktse teema puhul. Suudab jälgida pikka juttu ja keeruka sisuga vaidlust juhul, kui teema on tuttav ja vestluse suunda toetavad selged märksõnad.
B1	Mõistab lihtsas sõnastuses faktiteavet igapäevaelu või tööga seotud teemadel. Tabab nii peamist sõnumit kui ka spetsiifilisi üksikasju, kui hääldus on selge ja tuttavlik. Mõistab olulisemat selgest kirjakeelsest jutust ja lühikesest lugudest tuttavatel teemadel, millega puutub igapäevaselt kokku töö, koolis, vabal ajal jne.
A2	Mõistab selget ja aeglast seotud kõnet. Mõistab selgelt ja aeglaselt hääldatud fraase jm väljendeid, mis seostuvad esmatähtsate eluvaldkondadega (nt algeine isiku- ja pereteave, sisseostud, kodukoht, töö).
A1	Suudab jälgida väga aeglast ja hoolika hääldusega juttu, vajades sisu tabamiseks rohkelt pause.

Skaalatabel 13. EMAKEELEKÕNELEJATE VESTLUSE MÕISTMINE

C2	Sama mis C1
C1	Suudab millise tahes, k.a keeruka abstraktse teema juures raskusteta jälgida ülejäänute keerukat koostööd rühma mõttevahetustes ja väitlustes.
B2	Suudab kaasa mõelda emakeelekõnelejate elavale mõttevahetusele. Suudab vähesel pingutusega mõista, mida tema ümber räägitakse, aga võib pidada raskeks osalemist mitme emakeelekõneleja mõttevahetuses, kus tema juuresolekut keelekasutuse aspektist üldse ei arvestata.
B1	Suudab üldiselt jälgida pikema mõttevahetuse põhipunkte eeldusel, et kõneldakse üldkeeles ja hääldus on selge.
A2	Suudab üldiselt tabada mõttevahetuse teema, kui räägitakse aeglaselt ja selgelt.
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 14. ELAVA ESITUSE KUULAMINE

C2	Suudab jälgida loenguid jm esinemisi, milles tuleb ette palju argikeelt ja murret või võõraid termineid.
C1	Suudab suhteliselt hõlpsasti jälgida enamikku loengutest, mõttevahetustest ja väitlustest.
B2	Suudab jälgida keeruka arutluskäigu ja keelekasutusega loengute, aruannete ja muus vormis teaduslike või erialaste esinemiste põhisisu.
B1	Suudab jälgida loengut vm esinemist oma valdkonnas, kui teema on tuttav, sõnastus lihtne ja jutu ülesehitus selge. Suudab üldjoontes jälgida lühikest lihtsat juttu tuttavatel teemadel, kui kõneldakse üldkeeles ja hääldus on selge.
A2	Kirjeldus puudub.
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 15. TEADAANNETE JA JUHISTE KUULAMINE

C2	Sama mis C1
C1	Suudab info kätte saada isegi kehva kvaliteedi ja moonutatud heliga avalikest teadaannetest, nagu rongijaamas, staadionil jm. Mõistab keerukamat tehnilist või suunavat infot, näiteks tegevusjuhiseid, tuttavate toodete ja teenuste tutvustusi jms.
B2	Mõistab normaalse kiirusega edastatud üldkeelseid teadaandeid ja sõnumeid konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel.
B1	Mõistab lihtsamat tehnilist või suunavat infot, näiteks igapäevaste toodete-teenustega seotud juhendeid ja juhiseid. Suudab järgida üksikasjalikke juhtnõure.
A2	Mõistab lühikeste, lihtsate ja selgete sõnumite või teadaannete põhisisu. Mõistab lihtsaid juhiseid, näiteks kuidas jalgsi või ühissõidukiga pääseda punktist A punkti B.
A1	Mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning suudab järgida lühikesi lihtsaid juhtnõure.

Skaalatabel 16. MEEDIAKANALITE JA SALVESTISTE KUULAMINE

C2	Sama mis C1
C1	Mõistab vägagi erinevat laadi salvestatud materjali ja saateid, sealhulgas keelekasutuse poolest ebatavalisi, tabades ka peenemaid nüansse, nagu varjatud hoiakud ja kõnelejate omavahelised suhted.
B2	Mõistab salvestisi sellises keeles, mis suuresti on levinud avalikus, töö- ja hariduselus, ning tabab kõneleja seisukohti, hoiakuid ja jutu sisu. Mõistab enamikku asjalikest raadiosaadetest ning salvestatud ja ringhäälingus levivast materjalist, mis on üldkeelne ja lubab kõneleja meeleolu, tooni vms tabada.
B1	Mõistab enamiku salvestatud ja ringhäälingus leviva materjali sisu, kui teema pakub huvi, kõne on selge ja jutt üldkeelne. Mõistab raadiouudiste ja lihtsamate salvestiste põhisisu, kui teema on tuttav, jutt suhteliselt aeglane ja selge.
A2	Mõistab lühikeste, aeglaselt ja selgelt esitatud salvestiste põhisisu, mis puudutab ennustatava sisuga igapäevaseid asju.
A1	Kirjeldus puudub.

LUGEMISTEGEVUS (LUGEMINE)

Skaalatabel 17. ÜLDINE LUGEMISOSKUS

C2	Mõistab ja oskab kriitiliselt tõlgendada pea igat laadi kirjalikke tekste, k.a abstraktsed, keeruka ülesehitusega või tugevasti argikeelsed ilukirjandus- ja muud tekstid. Mõistab suuremat osa pikki ja keerukaid tekste, osates näha väga peeni stiilivarjundeid ning eritleda selgesõnalisi ja varjatud tähendusi.
C1	Mõistab üksikasjalikult pikki ja keerukaid tekste olenemata sellest, kas need kuuluvad tema asjatundmuse valdkonda või mitte, kui vaid on võimalik raskeid kohti üle lugeda.
B2	Loeb suuresti iseseisvalt, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltuvalt tekstist ja lugemise eesmärgist ning kasutades sobivaid abimaterjale. Tal on suur aktiivne lugemissõnavara, kuid raskusi võib olla haruldaste idioomide mõistmisega.
B1	Loeb lihtsat faktiteavet rahuldava arusaamisega, kui teema kuulub tema huvivaldkonda.
A2	Mõistab lühikesi lihtsaid tekste tuttavatel teemadel, kui teksti keelekasutus sarnaneb tema igapäevaelus või -töös sageli ettetulevaga. Mõistab lühikesi, lihtsaid tekste, mis sisaldavad sagedasti kasutatavaid ja rahvusvahelise levikuga sõnu.
A1	Mõistab väga lühikesi, lihtsaid tekste fraashaaval, leides tuttavaid nimesid, sõnu ja tuntumaid fraase ning lugedes vajadust mööda mitu korda.

Skaalatabel 18. KIRJAVAHETUSE LUGEMINE

C2	Sama mis C1
C1	Mõistab kirju, kui on võimalik aeg-ajalt sõnaraamatut kasutada.
B2	Loeb oma huvivaldkonnaga seotuvaid kirju ja taipab asja tuuma.
B1	Mõistab sündmusi, tundeid ja soove kirjeldavaid isiklikke kirju määral, mis lubab pidada regulaarset kirjavahetust.
A2	Mõistab tavapäraseid kirju ja fakse (päringuid, tellimusi, kinnituskirju jms) endale tuttavalt teemal.
	Mõistab lühikesi ja lihtsaid isiklikke kirju.
A1	Mõistab lühikesi ja lihtsaid postkaardisõnumeid.

Skaalatabel 19. EESMÄRGIPÄRANE LUGEMINE

C2	Sama mis B2
C1	Sama mis B2
B2	Suudab kiiresti hõlmata pikki ja keerukaid tekste, keskendudes asjakohastele detailidele. Tabab kiiresti laia erialast teemaringi käsitlevate uudiste, artiklite, ülevaadete sisu ja asjakohasuse ning oskab otsustada, kas tasub süveneda.
B1	Suudab erilaadse ülesande täitmiseks hõlmata pikemaid tekste, et leida otsitav teave, ja koguda infot teksti eri osadest või mitmest tekstist.
	Oskab leida ja mõista asjakohast teavet igapäevatekstides (kirjad, brošüürid ja lühemad dokumendid).
A2	Oskab leida kindlat harjumuspärast teavet igapäevatekstidest (reklaamid, brošüürid, menüüd, ajakavad jms). Oskab nimestikest leida ja muust eristada vajalikku teavet. Mõistab igapäevaseid silte ja teateid avalikes kohtades: tänaval, restoranis, raudteejaamas, töökohal (juhendid, juhtnöörid, ohuhoiatused).
A1	Tunneb kõige tavalisema igapäevaolukorra lihtsates teadetes ära tuttavad nimed, sõnad ja sagedasimad fraasid.

Skaalatabel 20. LUGEMINE INFO HANKIMISEKS JA ARUTLEMISEKS

C2	Sama mis C1
C1	Mõistab üksikasjalikult suuremat osa pikki keerukaid tekste, mis tulevad ette avalikus, töö- ja hariduselus; tabab pisimaidki detaile, k.a hoiakud ning arvamuste sõnastamata nüansid.
B2	Suudab hankida infot, mõtteid ja arvamusi oma asjatundmuse vägagi spetsiifilistest allikatest. Mõistab erialaartikleid ka väljapool oma asjatundmust, kui on võimalik oma terminitõlgenduste kinnituseks kasutada sõnaraamatut.
	Mõistab kaasaegseid probleemartikleid ja ülevaateid, kus autorid väljendavad lahknevaid hoiakuid ja eriavamusi.
B1	Tabab selge arutluskäiguga tekstide põhijäreldusi. Mõistab käsitletava teema arutluskäiku, kuid ei pruugi aru saada üksikasjadest.
	Leiab lihtsas leheloo olulisema, kui teema on tuttav.
A2	Tabab asjassepuutuvat teavet lihtsamal kirjalikus tekstis (kirjad, brošüürid, lühikesed lehelood jms), kus kirjeldatakse sündmusi.
A1	Saab aru lihtsama sisuga teadete ja lühikirjelduste mõttest, eriti kui pilt teksti toetab.

Skaalatabel 21. JUHISTE LUGEMINE

C2	Sama mis C1
C1	Mõistab üksikasjalikult pikki keerukaid kasutusjuhendeid ja tegevusjuhiseid uue masinaga töötamiseks, kas need on tema asjatundmusega seotud või mitte, kui vaid on võimalik raskeid osi üle lugeda.

B2	Mõistab pikki ja keerukaid oma asjatundmusega seotud juhiseid, k.a tingimuste ja hoiatuste üksikasjad, kui vaid on võimalik raskeid kohti üle lugeda.
B1	Mõistab seadmete selgeid lihtsaid kasutusjuhendeid.
A2	Mõistab lihtsas keeles nõudeid (nt ohutusnõudeid). Mõistab lihtsaid juhiseid igapäevaste seadmete kasutamiseks (nt taksofonikasutuse juhend).
A1	Suudab järgida lühikesi lihtsaid kirjalikke juhtnõore (nt kuidas minna punktist A punkti B).

AUDIOVISUAALNE TEGEVUS

Skaalatable 22. TELESAADETE JA FILMIDE VAATAMINE

C2	Sama mis C1
C1	Suudab jälgida filme, kus kasutatakse arvestataval määral slängi ja idiomatilist kõnepruuki.
B2	Mõistab teleuudiste jm päevakajaliste saadete enamikku. Mõistab dokumentaalsaateid ja -filme ning enamikku muid filme, otseintervjuusid, vestlussaateid, telelavastusi vm, mis on üldkeelne.
B1	Mõistab suurt osa telesaatest (nt intervjuust, lühiloengust ja uudisreportaažist), kui teema pakub huvi ning räägitakse suhteliselt aeglaselt ja selgelt. Suudab jälgida paljusid filme, kus pilt ja tegevus süžeed kannavad ja ning jutt on selge ja keel lihtne. Suudab haarata tuttavalt teemal telesaate põhisisu, kui jutt on suhteliselt aeglane ja selge.
A2	Suudab tabada sündmusi, õnnetusi jms kirjeldavate teleuudiste põhisisu, kui pilt kommentaare toetab. Suudab jälgida faktipõhiste teleuudiste temavahetusi ja tabada uudise põhisisu.
A1	Kirjeldus puudub.

VASTUVÕTUSTRATEGIAD

Skaalatable 23. VIHJETE TABAMINE JA JÄRELDAMINE (suuline ja kirjalik suhtlus)

C2	Sama mis C1
C1	On osav tegema kontekstis, grammatikas ja sõnavalikus peituvate vihjete toel järeldusi hoiakute, meeleolu ja kavatsuste kohta ning ennustama, mida on järgmisena oodata.
B2	Oskab arusaamise nimel kasutada mitmesugust strateegiat, sealhulgas keskenduda kuulates olulisele; kontrollib mõistmist konteksti toel.
B1	Suudab kontekstis mõista tundmatuid sõnu, kui teema kuulub tema huvivaldkonda. Oskab konteksti põhjal tuletada juhuslike tundmatute sõnade tähendust ja järeldada lausete mõtet, kui arutluse teema on tuttav.
A2	Oskab lühikeste konkreetset laadi igapäevaste tekstide ja suuliste teadete üldise tähenduse kontekstis tuletada tundmatute sõnade arvatavat tähendust.
A1	Kirjeldus puudub.

SUULINE SUHTLUS

Skaalatable 24. ÜLDINE SUULINE SUHTLUS

C2	Valdab idioome ja argikeelt, teab keelendite konnotatiivseid tähendusi. Oskab üsna täpselt edasi anda peenemaid tähendusvarjundeid, kasutades ulatuslikku keelendipagasit. Oskab vajaduse korral sujuvalt uuesti alustada ja raskeid kohti ümber sõnastada, ilma et vestluspartner seda õieti märkaks.
C1	Väljendub ladusalt ja loomulikult, peaaegu pingutuseta. Sõnavara on rikkalik ja lubab lünki ületada kaudsel viisil. Võib ilmneda mõningast sõnade otsimist või mõne sõna vältimist; keerulisema teema korral võib muidu loomulik, sujuv kõnevool takerduda.

B2	Väljendub ladusalt, korrektselt ja mõjusalt mitmesugustel üldistel ning õpinguid, tööd ja vaba aega puudutavatel teemadel. Oskab mõtteid selgelt siduda. Kasutab spontaanses suhtluses grammatiliselt üsna õiget keelt ega pea sõnumit lihtsustama. Oskab valida sobiva registri.
	Suudab emakeelsete kõnelejatega suhelda küllaltki ladusalt ja spontaanselt, ilma et kumbki pool peaks pingutama. Oskab rõhutada toimuva või kogetu olulisust, selgitada ja põhjendada oma vaateid.
B1	Saab üsna hästi hakkama vestlusega, kui see puudutab tema tööasju või huvialasid. Oskab vahetada, üle küsida ja kinnitada infot; tuleb toime vähem tuttavas olukorras ja oskab selgitada, milles seisneb probleem. Oskab väljendada mõtteid mõnel abstraktsel või kultuuriteemal (nt filmid, raamatud, muusika).
	Tuleb lihtsat keelt kasutades toime enamikus reisiolukordades. On võimeline ettevalmistuseta astuma vestlusse, kui kõneaine on tuttav. Oskab avaldada arvamust, anda ja küsida infot igapäevaelu või isiklike asjade kohta (nt perekond, harrastused, töö, reisimine, päevasündmused).
A2	Suudab küllaltki vabalt suhelda lihtsamates olukordades ja tuleb toime lühivestluses, kui vestluspartner teda vajaduse korral aitab. Tuleb väheste vaevaga toime lihtsas igapäevasuhtluses. Oskab esitada küsimusi ja küsimustele vastata. Oskab vahetada mõtteid, küsida ja anda infot igapäevastes tüüpolukordades.
	Tuleb toime lihtsa igapäevasuhtlusega, kui see seisneb lihtsas ja otseses infovahetuses tuttavatel teemadel (nt töö ja vaba aeg). Suudab vahetada lihtsaid lauseid, kuid mõistmisraskuste tõttu ei suuda ise vestlust ülal hoida.
A1	Suudab suhelda lihtsas keeles, kui vestluspartner on nõus teda parandama, öeldut aeglasemalt kordama või ümber sõnastama. Oskab esitada lihtsaid küsimusi ja sellistele küsimustele vastata. Oskab moodustada lihtsaid lauseid, mis puudutavad tuttavat teemat või tema vajadusi, ja sellistele lausetele vastata.

Skaalatabel 25. EMAKEELSE VESTLUSKAASLASE MÕISTMINE

C2	Mõistab millist tahes emakeelset vestluspartnerit isegi oma asjatundmusest väljapoole jääval abstraktsel ja keerukal teemal vesteldes, kui talle antakse aega rääkija ebatavalise aktsendi ja murdega harjuda.
C1	Mõistab üksikasjalikult abstraktset ja keerukat juttu oma asjatundmusest väljapoole jääval spetsiifilisel teemal. Võib vahel mõne üksikasja üle küsida, eriti kui hääldus on võõrapärane.
B2	Mõistab isegi mürarikas keskkonnas üksikasjalikult, mida talle suulises kirjakeeles öeldakse.
B1	Suudab igapäevases vestluses jälgida selge hääldusega pöördumist, kuigi on vahel sunnitud paluma teatud sõnu ja fraase korrata.
A2	Saab jutust piisavalt aru, et raskusteta toime tulla lihtsamate tavapäraste tegevustega. Mõistab häälduselt selge, keelelt lihtsa ja teemalt tuttava otsese pöördumise sisu üldiselt; on aeg-ajalt sunnitud paluma midagi korrata või ümber sõnastada.
	Mõistab lihtsas igapäevases vestluses pöördumisi, mis on selgelt ja aeglaselt suunatud otse temale. Kaaslasel on võimalik end arusaadavaks teha, kui ta vaevub pingutama.
A1	Mõistab igapäevaseid väljendeid, mis aitavad konkreetseid lihtsaid elulisi asju ajada, kui pöörduda tema poole otse, aeglaselt ja korrates ning näidata üles vastutulelikkust. Mõistab endale suunatud aeglast, hoolika sõnastusega küsimusi ja suudab järgida lühikesi lihtsaid juhiseid.

Skaalatabel 26. VESTLUS

C2	Oskab vabalt ja adekvaatselt vestelda kõikvõimalikes avaliku ja isikliku elu olukordades, ilma et keeleoskus teda kuidagi piiraks.
C1	Kasutab keelt paindlikult ja mõjusalt enamikul suhtluseesmärkidel, valdab emotsionaalset ja vihjelist keelepruuki, oskab teha nalja.
B2	Oskab kaasa rääkida pikemas üldteemalises vestluses, seda ka mürarikas ümbruses. Oskab suhelda emakeelsete kõnelejatega, ilma et ta neile tahtmatult nalja teeks, neid ärritaks või neilt tavapärasest erinevat käitumist eeldaks. Oskab edasi anda tundevarjundeid ning rõhutada toimuva või kogetu olulisust.
B1	Suudab ettevalmistuseta vestelda, kui kõneaine on tuttav. Suudab igapäevasuhtluses jälgida selgelt artikuleeritud kõnet, mõningaid sõnu või fraase võib siiski paluda korrata. Suudab osaleda vestluses või mõttevahetuses, kuid aeg-ajalt võib jääda arusaamatuks, mida ta täpselt öelda tahab. Oskab väljendada üllatust, rõõmu, kurbust, huvi ja ükskõiksust; oskab sellistele emotsioonidele reageerida.
A2	Oskab tervitada, hüvasti jätta, ennast või teisi tutvustada, tänada. Suudab üldjoontes jälgida selget ja normaalset kõnet, kui kõneaine on tuttav ja kui on võimalik paluda mõnd kohta korrata või ümber sõnastada. Suudab osaleda lühivestluses, kui kontekst on tuttav ja kõneaine talle huvi pakub. Oskab lihtsate sõnadega väljendada enesetunnet ja tänu. On võimeline vahetama lühikesi lauseid, kuid mõistmisraskuste tõttu ei suuda enamasti vestlust ülal hoida; siiski võib kuuldut mõista, kui vestluspartner soostub selle nimel vaeva nägema. Oskab tervitada ja pöörduda, kasutades lihtsaid igapäevaseid viisakusväljendeid. Oskab esitada kutset, teha ettepanekut ja vabandada; oskab kutsele, ettepanekule ja vabandusele vastata. Oskab öelda, mis talle meeldib ja mis mitte.
A1	Oskab end tutvustada ja kasutada väga lihtsaid tervitus- ja hüvastijätuväljendeid. Oskab küsida, kuidas läheb, ja kuuldule reageerida. Mõistab konkreetsete igapäevavajadustega seotud väljendeid, kui neid esitatakse selgelt ja aeglaselt ning ollakse valmis öeldut kordama.

Skaalatabel 27. VABA MÕTTEVAHETUS (sõprade ringis)

C2	Sama mis C1
C1	Suudab raskusteta jälgida keerukat suhtlust kolmandate isikute vahel ja selles ise kaasa lüüa, isegi kui tegu on abstraktse või võõra kõneainega.
B2	Suudab osaleda elavas mõttevahetuses emakeelsete kõnelejatega. Oskab adekvaatselt väljendada oma mõtteid ja arvamusi, tuleb hästi toime keerukama arutluskäiguga. Oskab aktiivselt kaasa rääkida vabas mõttevahetuses, kui kõneaine on tuttav. Oskab kommenteerida, selgesõnaliselt oma vaatenurka esitada, vastakaid ettepanekuid hinnata, oletusi teha ja neile reageerida. Suudab mõningase pingutusega mõista suuremat osa kuuldust, kuid võib mõttevahetuses kõrvalseisjaks jääda, kui emakeelsed kõnelejad ei märka oma keelekasutust kohandada. Oskab põhjendada ja kaitsta oma arvamust, esitada asjakohaseid selgitusi ja kommentaare.

B1	On võimeline mõistma suuremat osa üldisest jutust, kui vestluspartnerid hoiduvad idioome kasutamast ja nende hääldus on selge. Oskab avaldada arvamust mõnel abstraktsel või kultuuriteemal (nt muusika, filmid). Oskab selgitada, milles seisneb probleem. Oskab lühidalt kommenteerida teiste arvamusi. Oskab kõrvutada ja võrrelda vastakaid arvamusi: pidada aru selle üle, mida teha, kuhu minna, keda või mida valida jne.
	Saab üldjoontes aru sõprade ringis toimuva vaba mõttevahetuse põhisistust, kui kasutatakse ühiskeelt ja hääldus on selge. Oskab esitada oma vaatenurka või arvamust ja küsida teiste omi, kui kõneaine talle huvi pakub. Oskab end mõistetavaks teha, kui avaldab arvamust praktilistes asjades (nt kuhu minna, mida teha, kuidas korraldada väljasõitu vms). Oskab viisakalt väljendada veendumusi, arvamusi, nõustumist ja nõustumatust.
A2	Saab üldjoontes aru, millest jutt käib, kui räägitakse aeglaselt ja hääldus on selge. Oskab arutada, mida õhtul või nädalavahetusel ette võtta. Oskab teha ettepanekuid ja vastata teiste omadele. Oskab väljendada nõustumist ja nõustumatust.
	Oskab arutada igapäevaelu praktilisi küsimusi, kui tema poole pööratakse otse ja räägitakse selgelt ning aeglaselt. Oskab arutada, mida ette võtta ja kuhu minna. Oskab määrata kokkusaamist.
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 28. AMETLIKUD ARUTELUD JA KOOSOLEKUD

C2	Oskab kaitsta oma seisukohti keerukaid küsimusi käsitlevas ametlikus arutelus. Oskab veenvalt ja selgelt arutleda ega jää selles alla emakeelsetele kõnelejatele.
C1	Võib raskusteta kaasa lüüa väitluses, isegi kui tegu on abstraktse ja keeruka võõra teemaga. Oskab esindaja rollis veenvalt kaitsta ametlikke seisukohti. Oskab ladusalt, sundimatult ja olukohaselt vastata küsimustele, märkustele ja keerukatele vastuväidetele.
B2	Suudab kaasa lüüa elavas arutelus, orienteerub poolt- ja vastuväidetes. Oskab adekvaatselt väljendada oma mõtteid ja arvamusi, tuleb hästi toime keerukama arutluskäiguga.
	Suudab aktiivselt osaleda tavalises või ka vähem tavalises ametlikus arutelus. Suudab jälgida oma toimevaldkonda puudutavat arutelu. Mõistab üksikasju, millele rääkija tähelepanu pöörab. Oskab esitada, põhjendada ja kaitsta oma arvamust, hinnata erinevaid ettepanekuid, teha oletusi ja neile reageerida.
B1	Suudab mõista suurt osa teisest jutust, kui ei kasutata palju kinnistunud väljendeid ja hääldus on selge. Saab hästi hakkama oma vaatekoha esitamisega, kuid väitlemisega on raskusi. Suudab osaleda tuttavat teemat puudutavas tavalises toises arutelus, kus vahetatakse faktiinfot, jagatakse korraldusi või otsitakse lahendusi praktilistele küsimustele, seda tingimusel, et kasutatakse ühiskeelt ja hääldus on selge.
	Suudab teise arutelu käigus üldjoontes jälgida teemavahetusi, kui räägitakse aeglaselt ja selgelt. Oskab vahetada asjakohast infot ja avaldada arvamust praktilistes küsimustes, kui seda temalt palutakse, kuid vajab seejuures mõningast abi ning võib paluda põhiasjade ülekordamist.
A2	Oskab koosolekul öelda, mida ta asjast arvab, kui tema poole sellise küsimusega pööratakse ja kui asja tuuma ollakse valmis üle kordama.
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 29. EESMÄRGIPÄRANE KOOSTÖÖ

C2	Sama mis B2
C1	Sama mis B2
B2	On võimeline õigesti mõistma üksikasjalikke juhtnööre. Oskab kaasa aidata töö edenemisele, kutsudes teisi liituma, küsides nende arvamust jne. Oskab anda selge ülevaate probleemist, arutledes võimalike põhjuste ja tagajärgede üle ning kaaludes eri lähenemisviiside eeliseid ja puudusi.
B1	On võimeline jälgima, mida räägitakse, kuid kiire ja pika jutu korral võib aeg-ajalt paluda kordamist või selgitust. Oskab selgitada, milles on probleem, pidada aru edasise tegutsemise üle ja võrrelda vastandlikke tegutsemisviise. Oskab lühidalt kommenteerida teiste arvamusi.
	On üldjoontes võimeline jälgima, mida räägitakse. Oskab teiste öeldut osaliselt korrata, et kindlustada vastastikust mõistmist. Oskab end mõistetavaks teha, kui asi puudutab lahenduse otsimist või edasise tegutsemisviisi valikut. Oskab lühidalt põhjendada ja selgitada oma arvamust ja suhtumist. Oskab ärgitada teisi oma arvamust väljendama.
A2	Mõistab keelt küllaldaselt, et vähese vaevaga toime tulla lihtsas tava suhtluses. Oskab lihtsate sõnadega paluda kordamist, kui pole kuulnud mõistnud. Oskab arutleda, mida järgmisena ette võtta, teha ettepanekuid ja vastata teiste omadele, küsida ja anda juhatus.
	Oskab märku anda, et saab jutust aru. On võimeline vajalikku mõistma, kui rääkija soostub selle nimel vaeva nägema. Suudab osaleda lihtsas tava suhtluses. Oskab kasutada lihtsaid fraase, et lasta endale midagi näidata või ulatada, küsida infot ja pidada aru järgmiste sammude üle.
A1	On võimeline mõistma küsimusi ja juhtnööre, kui need edastatakse talle selgelt ja aeglaselt. Oskab järgida lühikesi lihtsaid näpunäiteid. Oskab paluda endale midagi ulatada ja oskab teistele asju ulatada.

Skaalatabel 30. TOIMINGUD KAUPADE JA TEENUSTE OSTMISEL

C2	Sama mis B2
C1	Sama mis B2
B2	Valdab keelt piisavalt, et otsida lahendust vaidlusalustes küsimustes nagu ebaõiglane liiklustrahv, rahaline vastutus korteris tekitatud kahju eest, süüdistused õnnetuse põhjustamises. Oskab nõuda kahju(de) korvamist, väljendades veenvalt oma rahulolematust ja pannes selgelt paika, mis piires ta on nõus järeleandmisi tegema.
	Oskab nii kliendi kui ka teenuse osutaja rollis selgitada, milles seisneb probleem, ja nõuda endale sobivat lahendust.
B1	Saab hakkama enamiku toimingutega, mis tulevad ette reisil vm sõitudel, reisi või majutuse korraldamisel ja asjaajamisel sihtriigi ametnikega. Tuleb toime ebatavalisemates olukordades, mis võivad ette tulla poes, postkontoris ja pangas (nt ebasobiva ostu tagastamine). Oskab esitada kaebust. Saab hakkama enamikus olukordades, mis tulevad ette reisiks valmistumisel (nt reisibüroos) või reisimisel jm sõitudel (nt oskab küsida kaassõitjalt, millises peatuses maha minna).
A2	Tuleb toime suhtlusega tavapärastes olukordades, nagu sõitudel, majutuskoha otsimisel, söömas ja sisseostudel. Oskab reisbüroost tulemuslikult küsida kõike vajalikku, kui tegu on lihtsa üldinfoga.

	Oskab küsida tarbekaupu ja põhiteenuseid. Oskab küsida lihtsat infot reisi või ühissõidukite kohta (bussid, rongid, takso); oskab küsida ja juhatada teed ning osta pileteid. Oskab küsida vajalikke asju ja teha lihtsamaid toiminguid poes, postkontoris või pangas. Oskab anda ja vastu võtta infot koguste, suurusnumbrite ja hindade kohta. Oskab teha lihtsamaid oste, sõnastada oma soove ja küsida hinda. Oskab tellida toitu.
A1	Oskab paluda, et talle midagi ulatataks või antaks; oskab teiste küsimise peale asju ulatada või anda. Saab hakkama suurusnumbreid, koguseid, hindu ja kellaaegu puudutava infoga.

Skaalatabel 31. INFOVAHETUS

C2	Sama mis B2
C1	Sama mis B2
B2	Suudab mõista ja vahendada keerukat ametialast teavet ning anda nõu. Suudab tagada üksikasjaliku usaldusväärse teabe. Oskab selgelt ja üksikasjalikult kirjeldada, kuidas mingit toimingut läbi viia. Oskab sünteesida ja edastada eri allikatest pärinevat infot ning arutluskäike.
B1	Oskab oma toimevaldkonna piires võrdlemisi usaldusväärselt vahendada, kontrollida ja kinnitada tüüpilist või ebatüüpilist faktiinfot. Oskab kirjeldada mingi toimingu käiku ja anda üksikasjalikke juhtnõore. Oskab resümeerida juttu, artiklit, vestlust, arutelu, intervjuud ja dokumentaalkirjutist, -filmi või -saadet ning avaldada nende kohta arvamust ja vastata täpsustavatele küsimustele. Oskab välja otsida ja edastada lihtsat faktiinfot. Oskab küsida ja järgida üksikasjalikke juhtnõore. Oskab hankida üksikasjalikku lisateavet.
A2	Oskab keelt piisavalt, et tulla suurema pingutuseta toime igapäevasuhtluses. Tuleb toime igapäevavajadustega: oskab leida ja edastada lihtsat faktiinfot. Oskab esitada küsimusi tavapäraste toimingute kohta ning vastata samalaadsetele küsimustele. Oskab esitada küsimusi vaba aja tegevuste ja möödanikus tehtu kohta ning vastata samalaadsetele küsimustele. Oskab anda ja järgida lihtsaid juhtnõore, näiteks osutada suunda või juhatada teed. Tuleb toime lihtsa igapäevasuhtlusega, kui see seisneb lihtsas ja otseses infovahetuses. Oskab vahetada piiratud infot tuttavate tavatoimingute kohta. Oskab esitada küsimusi töö ja vaba aja kohta ning vastata samalaadsetele küsimustele. Oskab küsida ja juhatada teed, toetudes kaardile või plaanile. Oskab küsida ja edastada isikuandmeid.
A1	Mõistab küsimusi ja juhtnõore, kui need on esitatud aeglaselt ja selgesõnaliselt. Saab aru lihtsast lühidast teejuhatusest. Oskab esitada lihtsaid küsimusi ja vastata samalaadsetele küsimustele. Oskab moodustada lihtsaid lauseid, mis puudutavad tema vajadusi või tuttavat kõneainet, ja vastata samalaadsetele lausele. Oskab küsida teiste inimeste kohta ja vastata enda või teiste kohta käivatele küsimustele (kus ta elab, keda tunneb, mis tal olemas on). Oskab väljendada aega, kasutades fraase „järgmisel nädalal”, „eelmisel reedel”, „novembris”, „kell kolm” jms.

Skaalatabel 32. KÜSITLEJA JA VASTAJA ROLL

C2	Tuleb väga hästi toime dialoogiga, ei jää selles alla emakeelsetele kõnelejatele. Oskab dialoogi üles ehitada ning suhtleb ühtviisi kindlalt ja ladusalt nii küsitaja kui küsitatava rollis.
C1	On võimeline intervjuul edukalt täitma nii küsitaja kui küsitatava rolli. Oskab kõrvalise abita dialoogi ladusalt arendada, talub hästi oma jutusse sekkumist.
B2	Oskab ladusalt ja tulemuslikult intervjuuerida. On võimeline kõrvale kalduma ettevalmistatud küsimustest, et pikemalt peatuda põnevamatel vastustel.
	Ilmutab küsitatavana algatusvõimet, oskab mõtet arendada, vajades vaid veidi küsitaja abi ja ärgitust.
B1	Oskab anda konkreetset infot, kui seda intervjuul või konsultatsioonil küsitakse (nt kirjeldada arstile sümptomeid), kuid esitab seda üldsõnaliselt, ilma üksikasjadesse laskumata.
	Oskab läbi viia ettevalmistatud intervjuud, kontrollida ja üle küsida infot; aeg-ajalt võib paluda öeldut korrata, eriti kui küsitatav räägib liiga kiiresti või pikalt.
	Võib intervjuul/konsultatsioonil aeg-ajalt ilmutada algatusvõimet (nt vahetada teemat), kuid üldiselt toetub siiski tugevalt küsitajale.
	Oskab ettevalmistatud küsimuste toel teha lihtsat intervjuud. Suudab esitada mõne ettevalmistamata küsimuse.
A2	Suudab end küsitatava rollis mõistetakse teha, oskab tuttava kõneaine korral edastada mõtteid või teavet, kuid vajab seejuures mõningast abi ning võib paluda küsimust selgitada.
	Oskab küsitatava rollis vastata lihtsatele küsimustele ja väidetele.
A1	Oskab küsitatava rollis vastata lihtsatele ja otsestele küsimustele oma isiku kohta, kui need esitatakse neutraalses keeles, väga aeglaselt ja selgelt.

KIRJALIK SUHTLUS

Skaalatabel 33. ÜLDINE KIRJALIK SUHTLUS

C2	Sama mis C1
C1	Oskab selgelt ja täpselt väljendada, suhtleb lugejaga paindlikult ja tulemuslikult.
B2	Oskab kirja panna sõnumeid ja arvamusi ning seostada neid teistelt kuulduga. Oskab üsna täpselt edasi anda infot ja mõtteid nii abstraktsel kui konkreetsele teemal, üle küsida teavet ja paluda selgitusi ning anda neid ise.
B1	Oskab kirjutada isiklikke kirju ja teateid, küsides lihtsat hädavajalikku teavet või edastades seda teistele; suudab edastada kõige olulisemat.
A2	Oskab kirjutada lühikesi lihtsaid sõnumeid, mis puudutavad talle vajalikke asju.
A1	Oskab kirjalikult küsida ja edastada isikuandmeid.

Skaalatabel 34. KIRJAVAHETUS

C2	Sama mis C1
C1	Oskab end isiklikus kirjavahetuses selgelt ja täpselt väljendada, kasutades keelt paindlikult ja mõjusalt; valdab emotsionaalset ja vihjelist keelepruuki, oskab teha nalja.
B2	Oskab kirjutada kirju, mis vahendavad tundeid või kirjutajale tähtsaid sündmusi ja kogemusi. Oskab kommenteerida partneri arvamusi ja teateid.
B1	Oskab kirjutada isiklikke kirju, mis vahendavad teateid ja annavad edasi mõtteid abstraktsel ja kultuuriteemadel (nt muusika, filmid).
	Oskab isiklikus kirjas üsna üksikasjalikult vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi.
A2	Oskab kirjutada väga lihtsaid isiklikke kirju, et väljendada tänu või esitada vabandust.
A1	Oskab kirjutada lühikest ja lihtsat postkaarditeksti.

Skaalatabel 35. TEATED, SÕNUMID JA PLANGID

C2	Sama mis B1
C1	Sama mis B1

B2	Sama mis B1
B1	Oskab kirjutada sõnumit, mille eesmärk on infot saada või probleeme selgitada. Oskab kirjutada sõnumit, mis edastab lihtsat hädavajalikku teavet sõpradele, teenindajatele, õpetajatele jt, kellega ta igapäevaelus kokku puutub; suudab edastada kõige olulisemat.
A2	Oskab kuulamise järgi kirja panna lühikesi ja lihtsaid teateid, kui tal on võimalus paluda neid korrata või teisiti sõnastada. Oskab kirjutada lühikesi lihtsaid teateid, mis puudutavad talle vajalikke asju.
A1	Oskab kirjutada oma nime, aadressi, rahvust, vanust ja sünniaega ning arve ja kuupäevi (nt hotelli registreerimisplangil).

INTERAKTIIVSED STRATEEGIAD

Skaalatabel 36. SUHTLUSAKTIIVSUS (vooruvahetus)

C2	Sama mis C1
C1	Suudab eesmärgistatult ja vabalt valida sobivaid fraase, millega sõna saada või kõnevooru hoides mõtlemisaega võita.
B2	Oskab sekkuda arutellu, kasutab selleks olukohast keelt. Oskab kõnelust olukohaselt alustada, jätkata ja lõpetada. Oskab võtta kõnevooru. Oskab kõnelust alustada ja sobival ajal kõnevooru võtta; oskab soovi korral vestlust lõpetada, kuid ei pruugi seda alati teha kõige kohasemal viisil. Oskab kasutada käibefraase (nt „See on hea küsimus”), et kõnevooru hoides mõtte sõnastamiseks aega võita.
B1	Oskab sekkuda arutellu, kui arutlusaine on tuttav, kasutab kõnevooru võtmiseks sobivat fraasi. Oskab alustada, jätkata ja lõpetada lihtsat silmast silma vestlust, kui kõneaine on talle tuttav või huvipakkuv.
A2	Oskab alustada, jätkata ja lõpetada lühivestlust, kasutades lihtsaid võtteid. Oskab alustada, jätkata ja lõpetada lihtsat silmast silma vestlust. Oskab paluda tähelepanu.
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 37. SUHTLUSKOOSTÖÖ

C2	Sama mis C1
C1	Suudab oskuslikult siduda oma juttu teiste omaga.
B2	Oskab anda tagasisidet ning lisada omapoolseid seisukohti ja järeldusi, aidates sel kombel kaasa arutelu edenemisele. Oskab toetada arutluse käiku, näidates, et mõistab kuulnud, haarates teisi kaasa jne.
B1	Oskab kasutada põhisõnavara ja -strateegiaid, et vestlust või diskussiooni ülal hoida. Oskab kokku võtta, kuhu diskussiooniga välja on jõutud, aidates kaasa teemas püsimisele. Oskab korrata eelkõneleja öeldut, et kinnitada vastastikust mõistmist ja hoida juttu õigel kursil. Oskab teisi mõttevahetusse kaasata.
A2	Oskab märku anda, et saab jutust aru.
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 38. SELGITUSTE PALUMINE

C2	Sama mis B2
C1	Sama mis B2
B2	Oskab üle küsida, kas ta on rääkijast õigesti aru saanud, ja kahtluse korral selgitust paluda.
B1	Oskab paluda vahetult kuuldu kohta selgitusi või täpsustusi.
A2	Oskab lihtsate sõnadega paluda kordamist, kui pole teise juttu mõistnud. Oskab paluda võtmesõnade või -fraaside kordamist lihtsamate sõnadega.

	Oskab märku anda, et ei suutnud teise juttu jälgida.
A1	Kirjeldus puudub.

TEKSTID

Skaalatable 39. MÄRKMETE TEGEMINE (loengus, seminaril jm)

C2	Tajub öeldus peituvaid vihjeid, oskab teha märkmeid nii ridade vahele jääva kui sõnadesse pandu kohta.
C1	Oskab oma huvivaldkonna loenguid üksikasjalikult konspekteerida, talletades infot sedavõrd täpselt ja originaalilähedaselt, et see on teistele arusaadav.
B2	Mõistab loogilise ülesehitusega loenguid, kui teema on tuttav, oskab konspekteerida olulisena tunduvad seisukohad, kuigi kaotab sõnalisele väljendusele keskendumise tõttu osa informatsioonist.
B1	Oskab teha hilisemaks kasutamiseks piisavalt täpseid loengumärkmeid, kui teema kuulub tema huvivaldkonda ning tekst esitatakse selgelt ja loogiliselt.
	Oskab loengumärkmeid teha võtmesõnade kujul, kui tegemist on tuttava teemaga ning tekst esitatakse lihtsas sõnastuses ja selge hääldusega.
A2	Kirjeldus puudub
A1	Kirjeldus puudub

Skaalatable 40. TÖÖ TEKSTIGA

C2	Oskab resümeerida eri allikate teavet ja sidusa tekstina sõnastada neis esitatud põhjendusi ja arutlusi.
C1	Oskab teha kokkuvõtteid pikkadest keerukatest tekstidest.
B2	Oskab resümeerida ja kommenteerida nii tarbe- kui loovtekste, arutledes erinevate seisukohtade ja peamiste teemade üle. Oskab resümeerida uudiseid, intervjuusid ja dokumentaalsaateid, mis sisaldavad arvamusi, põhjendusi ja mõttevahetust. Oskab kokku võtta filmide ja näidendite sisu ja sündmustikku.
B1	Oskab kokku panna eri allikatest pärineva info ja teha sellest teistele kokkuvõtte. Oskab lühikesi lihtsas keeles tekste oma sõnadega kirja panna, kasutades originaalteksti sõnu ja järgides selle kulgu.
A2	Oskab oma keelepädevuse ja -kogemuse piires leida ja kasutada lühemate tekstide võtmesõnu ja -fraase või lühikesi lauseid.
	Oskab ümber kirjutada lühemaid selge käekirjaga kirjutatud või trükitekste.
A1	Oskab ümber kirjutada üksiksõnu ja lühemaid trükitekste.

SUHTLUSPÄDEVUS

Skaalatable 41. ÜLDINE KEELEPAGAS

C2	Valdab mitmekesisest keelevara; oskab mõtteid paindlikult sõnastada, ühemõtteliselt väljendada, vajalikku rõhutada või eristada. On võimeline sõnastama kõike, mida väljendada tahab.
C1	Oskab mitmekesisest keelevarast valida sobivaid vahendeid, et mõtteid selgelt sõnastada; ei pea piirama seda, mida väljendada tahab.
B2	Oskab väljendada selgelt, ilma et peaks olulisel määral piirama seda, mida väljendada tahab. Oskab keelt piisavalt, et sõnu otsimata selgesõnaliselt kirjeldada vajalikku, väljendada seisukohti ja esitada põhjendusi. Kasutab ka liitlauseid ja lauselühendeid.
B1	Oskab keelt piisavalt, et kirjeldada ootamatut olukorda, üsna täpselt selgitada mõtte või probleemi tuuma ja avaldada arvamust abstraktsetel või kultuuriteemadel (nt muusika ja filmid).
	Oskab keelt piisavalt, et väljendada igapäevateemadel (pere, hobi, töö, reisimine, päevasündmused), kuigi jutus võib ette tulla takerdusi ja kaudset väljendust. Piiratud sõnavara võib põhjustada kordamist või ka sõnastusraskusi.

A2	Valdab keele põhivara sellisel tasemel, mis lubab toime tulla igapäevastes tavaolukordades; siiski on sageli sunnitud sõnumit lihtsustama ja sõnu otsima. Tuleb lühikesi igapäevaseid väljendeid kasutades toime lihtsates konkreetsetes olukordades (isikute ja igapäevatoimingutega seonduv, soovide ja vajaduste väljendamine, info küsimine). Oskab kasutada lause põhimalle ning rääkida meeldejäetud fraaside ja käibeväljenditega iseendast ja teistest, tööst, kohtadest, asjadest jne. Keelevara on väike ja koosneb päheõpitud fraasidest, mis lubavad sõnastada lihtsaid eluvajadusi. Ettenägematus olukorras võib tekkida pause ja suhtlusraskusi.
A1	Teab lihtsaid põhiväljendeid iseenda ja oma konkreetsete vajaduste kohta.

Skaalatabel 42. SÕNAVARA ULATUS

C2	Valdab rikkalikku sõnavara, sealhulgas idioome ja argikeeleväljendeid, tajub konnotatiivseid tähendusi.
C1	Valdab rikkalikku sõnavara ja oskab sõnavaralünkadest üle saada kaudse väljenduse abil; sõnade otsimist või mõne väljendi vältimist tuleb ette harva. Kasutab ka idioome ja argikeeleväljendeid.
B2	Valdab üldiste kõneainete ja oma tegevusala piires ulatuslikku sõnavara. Oskab korduste vältimiseks väljendust enamasti varieerida, kuid sõnavaralüngad võivad siiski põhjustada takerdust või kaudset väljendust.
B1	Sõnavara on piisav igapäevaste kõneteemade jaoks (pereking, huvialad, töö, reisimine, päevasündmused), kuigi vahel võib ette tulla kaudset väljendust.
A2	Sõnavara on /küllaldane, et tulla toime igapäevaste tuttavate toimingutega. Sõnavara on piisav, et rahuldada põhilisi suhtlusvajadusi. Sõnavara on piisav, et rahuldada lihtsaid eluvajadusi.
A1	Teab väga lihtsaid sõnu ja fraase mõne konkreetse olukorra kohta.

Skaalatabel 43. SÕNAKASUTUS

C2	Sõnakasutus on järjekindlalt õige ja sobilik.
C1	Tuleb ette väiksemaid keelevääratusi, kuid märkimisväärsed sõnakasutusvigu pole.
B2	Sõnakasutus on üldjoontes täpne; aeg-ajalt võib küll sõnavalikul eksida, kuid see ei takista suhtlust.
B1	Valdab põhisõnavara, kuid teeb märkimisväärsed vigu, kui on vaja väljendada keerukamat mõtet või kui kõneaine ja olukord on võõras.
A2	Valdab igapäevavajadustega piirnevat nappi sõnavara.
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 44. GRAMMATIKA KORREKTSUS

C2	Kasutab grammatiliselt õiget keelt järjekindlalt isegi siis, kui tähelepanu on mujal (nt ütluse planeerimisel või teiste asjaosaliste reageeringute jälgimisel).
C1	Kasutab grammatiliselt õiget keelt, vigu tuleb ette harva ja neid on raske märgata.
B2	Valdab grammatikat hästi, aeg-ajalt ette tulevaid väärtusi, juhuslikke vigu ning lauseehituse lapsusi suudab ise parandada. Valdab grammatikat küllaltki hästi. Ei tee väärtimõistmist põhjustavaid vigu.
B1	Kasutab tuttavates olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki emakeele mõju on märgatav. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist. Oskab tavaolukorras üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle.
A2	Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu ka grammatika põhivaras (nt ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildamisel); siiski on enamasti selge, mida öelda tahab.
A1	Kasutab vaid üksikuid ära õpitud tarindeid ja lausemalle, kuid ka nendes tuleb ette vigu.

Skaalatabel 45. HÄÄLDUSPÄDEVUS

C2	Sama mis C1
C1	Oskab varieerida intonatsiooni ja kasutab õigesti lauserõhku, et väljendada peenemaid tähendusvarjundeid.
B2	On omandanud selge, loomuliku häälduse ja intonatsiooni.
B1	Hääldus on selge ja arusaadav, kuigi aeg-ajalt on märgata võõrast aktsenti ja hääldusvigu.
A2	Hääldus on üldjuhul piisavalt selge, et öeldust aru saada, kuigi võõras aktsent on märgatav ja vestluspartnerid peavad aeg-ajalt paluma arusaamatuid kohti korrata.
A1	Väheste äraõpitud sõnade ja fraaside hääldusest võivad mõningase pingutusega aru saada need emakeelsed kõnelejad, kes sama keelerühma kõnelejatega sageli kokku puutuvad.

Skaalatabel 46. ÕIGEKIRJAOSKUS

C2	Ei tee õigekirjavigu.
C1	Teksti paigutus, liigendus ja kirjavahemärgistus on järjekindel ning toetab lugemist. Teksti õigekiri on korrektne, kuigi vahel esineb näpuvigu.
B2	Oskab kirjutada selgelt ja arusaadavalt, järgides teksti paigutamise ja liigendamise tavaid. Kirjutamine ja kirjavahemärgistus on üsna korrektne, ehkki vahel on märgata emakeele mõju.
B1	Oskab üsna arusaadavalt kirjutada. Kirjutamine, kirjavahemärgistus ja teksti paigutus on sedavõrd korrektne, et ei sega jälgimist.
A2	Oskab kirjutada lühikesi lauseid igapäevastel teemadel (nt juhatada, kuidas kuhugi minna). Oskab häälduspäraselt (kuigi mitte õigesti) kirjutada lühikesi sõnu, mis kuuluvad tema suulisesse sõnavarasse.
A1	Oskab ümber kirjutada tuttavaid sõnu ja lühikesi käibefraase, nagu lihtsamad sildid ja juhised, tarbeesemete ja poodide nimetused jms. Oskab kirja panna oma aadressi, kodakondsust ja muid isikuandmeid.

Skaalatabel 47. KEELEKASUTUSE OLUKOHASUS

C2	Oskab hästi kasutada idioome ja argikeelt, tajub konnotatiivseid tähendusi. Tajub emakeelekõnelejate väljendusviisis avalduvaid sotsiolingvistikulisi ja ühiskondlik-kultuurilisi norme, oskab oma keelekasutuses neid arvestada. Oskab tulemuslikult vahendada sihtkeelt ja tema enda emakeelt kõnelevaid isikuid. Oskab vahendajana arvestada ühiskondlik-kultuurilisi ja sotsiolingvistilisi erinevusi.
C1	Tunneb paljusid idioome ja argikeele väljendeid, tajub registrivahetusi; siiski võib vajada mõne sõna kohta kinnitust, eriti kui selle hääldus on talle tundmatu. Suudab jälgida filme, kus kasutatakse slängi vm erikeelt. Kasutab keelt paindlikult ja tulemuslikult enamikul suhtluseesmärkidel, valdab emotsionaalset ja vihjelist keelepruuki, oskab teha nalja.
B2	On võimeline väljenduma üsna kindlalt, selgelt ja viisakalt nii ametlikus kui vabas registris, nii kuidas olukord parasjagu nõuab. Suudab mõningase pingutusega osaleda ja kaasa rääkida arutelus, isegi kui kasutatakse argikeelt ja kõnetempo on kiire. Oskab suhelda emakeelsete kõnelejatega, ilma et ta neile tahtmatult nalja teeks, neid ärritaks või neilt tavapärasest erinevat käitumist eeldaks. Oskab olukohaselt väljenduda ja suudab vältida suuremaid sõnastusvigu.
B1	Oskab sõnastada mitmesuguseid vajadusi, kasutades sagedasi väljendeid ja neutraalset keelt. Tunneb peamisi viisakusnõudeid, oskab neid täita. On teadlik kultuurierinevustest, oskab suhestada oma ja võõrast kultuuri ning tähele panna olulisemaid erinevusi kommetes, hoiakutes, väärtushinnangutes ja uskumustes.

A2	Oskab lihtsate keelevahendite abil rahuldada keskseid kõnetarbeid (info andmine ja küsimine, selgituste nõudmine, arvamuse ja suhtumise väljendamine). Suudab tulemuslikult suhelda igapäevaolukordades, oskab kasutada kõige lihtsamaid üldväljendeid ja järgida peamisi suhtlusreegleid.
	Suudab vahetada lühikesi lauseid, oskab tervitamisel ja pöördumisel kasutada igapäevaseid viisakusväljendeid. Oskab esitada kutset, teha ettepanekut ja vabandada; oskab kutsele, ettepanekule ja vabandusele vastata.
A1	Oskab kasutada kõige lihtsamaid igapäevaseid viisakusväljendeid (tervitades, hüvasti jättes, ennast tutvustades; oskab öelda „palun”, „tänan”, „vabandust” jms).

Skaalatabel 48. KEELEKASUTUSE PAINDLIKKUS

C2	Oskab mõtteid paindlikult ümber sõnastada, varieerides keelekasutust olukorra või vestluspartneri järgi. Oskab väljendada ühemõtteliselt.
C1	Sama mis B2+
B2	Oskab väljendusvahendite valikul lähtuda olukorrast ja sõnumi vastuvõtjast. Oskab valida olukohase ametlikkuse astme. On võimeline kohanema vestluse suuna, stiili või rõhuasetuse muutustega. Oskab varieerida väljendusviisi.
B1	Oskab kohandada oma väljendust, et tulla toime ebatüüpilises ja isegi keerulises olukorras. Oskab paindlikult kasutada lihtsaid keelevahendeid, et väljendada vajalikku.
A2	Oskab kasutada meeldejäetud lihtsaid fraase. Suudab sõnakasutust vähesel määral varieerida, kui olukord seda nõuab. Oskab sõnu ümber tõstes varieerida äraõpitud fraase, kui olukord seda nõuab.
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 49. VOORUVAHETUS

C2	Sama mis C1
C1	Suudab eesmärgistatult ja vabalt valida sobivaid fraase, millega sõna saada või kõnevooru hoides mõtlemisaega võita.
B2	Oskab sekkuda arutellu, kasutab selleks olukohast keelt. Oskab kõnelust olukohaselt alustada, jätkata ja lõpetada. Oskab võtta kõnevooru. Oskab kõnelust alustada ja sobival ajal kõnevooru võtta; oskab soovi korral vestlust lõpetada, kuid ei pruugi seda alati teha kõige kohasemal viisil. Oskab kasutada käibefraase (nt „See on hea küsimus”), et kõnevooru hoides mõtte sõnastamiseks aega võita.
B1	Oskab sekkuda arutellu, kui arutlusaine on tuttav, kasutab kõnevooru võtmiseks sobivat fraasi. Oskab alustada, jätkata ja lõpetada lihtsat silmast silma vestlust, kui kõneaine on talle tuttav või huvipakkuv.
A2	Oskab alustada, jätkata ja lõpetada lühivestlust, kasutades lihtsaid võtteid. Oskab alustada, jätkata ja lõpetada lihtsat silmast silma vestlust. Oskab paluda tähelepanu.
A1	Kirjeldus puudub.

Skaalatabel 50. TEEMAARENDUS

C2	Sama mis C1
C1	Oskab sõnastada keerukaid kirjeldusi ja jutustusi: siduda allteemasid, arendada mõtet ja lõpetada sobiva kokkuvõttega.
B2	Oskab arendada kirjeldamist või jutustamist nõudvat teemat, avades peamisi seisukohti ning toetades neid põhjenduste ja näidetega.
B1	Oskab üsna ladusalt jutustada ja kirjeldada, väljendades mõtteid lihtsate lausete järjendina.

A2	Oskab jutustada ja kirjeldada sidumata lausetega.
A1	Kirjeldus puudub

Skaalatabel 51. TEKSTI SELGUS JA SIDUSUS

C2	Oskab luua loogilisi, mõttelt ja ehituselt sidusaid tekste, kasutades mitmeid ülesehitusviise ja sidumisvõtteid.
C1	Oskab selgelt, sujuvalt ja loogiliselt väljenduda, valdab kompositsioonimalle ja sidumisvõtteid.
B2	Oskab mitmesuguste siduvate väljendite abilt tulemuslikult edasi anda mõtteseoseid. Oskab kasutada piiratud hulgal sidumisvõtteid, mis lubab ühendada lausungid selgeks sidusaks tekstiks. Mõttekäik võib seejuures jääda mõneti katkendlikuks, eriti pikemates lõikudes.
B1	Oskab ühendada lühemaid ja lihtsamaid sisuüksusi lihtsaks seotud järjendiks.
A2	Oskab kasutada kõige sagedasemaid sidesõnu, et ühendada lauseid jutustuseks või tunnuste loendeid kirjelduseks. Oskab siduda lihtsate sidesõnade abil nagu „ja”, „aga”, „sest”.
A1	Oskab siduda sõnu ja fraase põhisidendite abil nagu „ja” või „siis”.

Skaalatabel 52. KÕNE LADUSUS

C2	Oskab väljenduda loomulikult, pingutuseta ja takerdumata. Pause teeb vaid täpsema sõnastuse või sobiva näite ja selgituse otsimisel.
C1	Oskab väljenduda ladusalt ja spontaanselt, peaaegu pingutuseta. Keerulisema teema korral võib loomulik, sujuv kõnevool siiski takerduda.
B2	On võimeline ettevalmistuseta suhtlema, väljendub ladusalt ja vabalt ka siis, kui käsil on pikem ja keerukam kõnelõik. Oskab kõnetempo hoida enam-vähem ühtlase ka pikemate kõnelõikude korral. Võib kõhelda vormide ja väljendite valikul, kuid pikemaid pause teeb harva. Suudab suhelda küllaltki ladusalt ja spontaanselt, nii et igapäevases suhtluses emakeelekõnelejadega ei pea kumbki pool pingutama.
B1	On võimeline võrdlemisi vabalt väljenduma. Suudab jätkata kõrvalise abita, kui sõnastusraskuste tõttu ummikusse sattub ja kõnes seetõttu pause tekib. Oskab arusaadavalt väljenduda, kuigi pikema kõnelõigu korral teeb sageli pause, et otsida sõnu ja grammatilisi vorme või korrigeerida sõnastust.
A2	Oskab end lühivestluses mõistetavaks teha, kuigi sageli on märgata pause, ebasobivaid alustusi ja ümbersõnastamist. Oskab väljenduda lühifraasidega, kui kõneaine on tuttav. Kõne on takerduv, väga sageli on märgata ebasobivaid alustusi.
A1	Tuleb toime väga lühikeste sidumata valmisfraasidega. Teeb sageli pause, et otsida väljendeid, hääldada võõramaid sõnu või korrigeerida sõnastust.

Skaalatabel 53. VÄLJENDUSTÄPSUS

C2	Oskab peenemate tähendusvarjundite edasiandmiseks üsna korrektselt kasutada mitmesuguseid täpsustavaid keelendeid (määramäärsõnu, kõrvallauseid jm). Oskab ühemõtteliselt väljenduda, vajalikku rõhutada või eristada.
C1	Oskab arvamustes ja väidetes üsna täpselt edasi anda kindluse, kahtluse, võimalikkuse jms astet.
B2	Suudab tagada üksikasjaliku usaldusväärse teabe.
B1	Oskab üsna täpselt selgitada mõtte või probleemi tuuma. Suudab edastada lihtsat ja pakilist teavet, anda edasi kõige olulisemat. Oskab arusaadavalt väljendada oma jutu peamist mõtet.
A2	Suudab tuttavas igapäevaolukorras vahendada lihtsat nappi teavet. Ootamatus olukorras peab

kinnitatud 31.08.2024 erakooli pidaja MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

	enamasti sõnumit lihtsustama.
A1	Kirjeldus puudub.